Ազգ
Azg armenian daily
20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2003 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 213(2898)

Ոսկու ունցիայի գինը 7 տարվա մեջ առաջին անգամ անցավ 400 դոլարից

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ոսկու գինը առաջին անգամ 1996 թվականի ապրիլից չորեքշաբթի հասել է մեկ ունցիայի համար 400 դոլարի նշագիծը այն բանից հետո, երբ եվրոյի փոխարժեքը դոլարի նկատմամբ հասել է ռեկորդային մակարդակի, մետաղը դարձնելով ավելի էժան եվրոպական եւ ասիական գնորդների համար: Դեկտեմբերի մատակարարումների ոսկու արժեքը Նյու Յորքի ապրանքային բորսայի էլեկտրոնային համակարգով սակարկությունների ընթացքում, հաղորդում է «Բլումբերգը», չորեքշաբթի աճել է 3,10 դոլարով, կամ 0,8%-ով, հասնելով ունցիայի համար 400 դոլար 70 սենթի: Այնուհետեւ գինը կրկին 400-ից փոքր-ինչ իջել է: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի համաձայն, ոսկին թանկանում է վերջին բոլոր ամիսներին եվրոյի նկատմամբ դոլարի փոխարժեքի նվազման ֆոնի վրա, որը տարվա սկզբից կազմել է 14%:

«Հայերն արտահայտել են իրենց համաձայնությունը վրաց դեսպանության»

Միխայիլ Սաակաշվիլու պարզաբանումները «Ազգին»

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Թբիլիսի

Երեկ երեկոյան վրացական ընդդիմության առաջնորդ, «Միացյալ ազգային շարժում» կուսակցության ղեկավար Միխայիլ Սաակաշվիլին արտասահմանյան լրատվամիջոցների համար հատուկ ասուլիս կազմակերպեց՝ ներկայացնելով ընդդիմության հետագա գործողությունները:

Սաակաշվիլին նշեց, որ այսօրվանից ընդդիմությունը Վրաստանի բոլոր շրջաններից ժողովրդին դուրս է բերելու փողոց՝ կրկին պահանջելու, որ իշխանությունները ճանաչեն նոյեմբերի 2-ին կայացած խորհրդարանական ընտրություններում «Սաակաշվիլի-ազգային շարժում» դաշինքի հաղթանակը:

«Ազգի» հարցին, թե Վրաստանում բնակվող հայերն ու ադրբեջանցիներն էլ միանալո՞ւ են բողոքի ցույցին եւ արդյոք նրանք հայահոծ Ախալքալաքից, Ծալկայից, ադրբեջանաբնակ Մառնեուլից, մյուս շրջաններից շարժվելո՞ւ են դեպի Թբիլիսի, Սաակաշվիլին տվեց դրական պատասխան:

«Թբիլիսիում բնակվող հայերի մոտ 80 տոկոսը իմ կուսակցության օգտին է քվեարկել: Մենք հպարտ ենք Վրաստանում բնակվող հայերով: Ազգային փոքրամասնությունները մեր հպարտությունն են: Կոչ եմ անում նրանց՝ պայքարել իրենց իրավունքների համար», ասաց Սաակաշվիլին:

Տես էջ 8

ՁՐԱՎԱՐԱԿ

Ոչ հեպատիտի, ոչ էլ որեւէ այլ հիվանդության վտանգ չկա

Այնուամենայնիվ, խմե՞լ, թե՞ չխմել

Ի՞նչ անել, երբ ծորակից պղտոր ջուր է հոսում: Խմե՞լ, թե՞ չխմել: Գրեթե համլետյան արժեք ստացած հարցը շարունակում է հուզել Արաբկիրի բնակիչներին: Առողջապահության նախարար Նորայր Դավիդյանը երեկ կրկին լրագրողներին հանգստացնելու փորձ արեց: «Երբ ջուրը պղտոր է, երեւի խմելու կարիք չկա, ինձ թվում է, դա խողովակների ժանգն է, ջուրը, համենայն դեպս, մաքուր է»: Ըստ նախարարի, վիրուսային հեպատիտի բռնկման վտանգն էլ չկա, քանի որ դրա գաղտնի շրջանը 20 օր է, եւ այդ ժամանակն արդեն անցել է: Ոչ հեպատիտի, ոչ էլ որովայնային տիֆի որեւէ դեպք չի գրանցվել: Համենայն դեպս, երեխաների օրգանիզմի դիմադրողականությունը բարձրացնելու համար դպրոցներում բակտերիոֆագ հաբեր են բաժանել: Եվ դպրոցներն ու մանկապարտեզները փակելու կարիք չկա: Իսկ ընդհանրապես, իբրեւ խրոնիկական կանխարգելիչ միջոց, նախարարը խորհուրդ է տալիս մինչեւ 3 տարեկան երեխաներին միայն եռացրած ջուր տալ:

Իսկ Լոռու մարզում խոզուկի համաճարակի բռնկումը (552 դեպք) նախարարը բացատրեց իբրեւ 90-ական թթ. հովհարային անջատումների հետահար բացասական ներգործություն: Խոզուկի պատվաստանյութը բժշկական լեզվով՝ կենդանի օրգանիզմ է, որը պիտի պահպանել -10, -15 ջերմաստիճանում: Հովհարային անջատումների տարիներին մշտական ջերմաստիճան պահպանել հնարավոր չէր եւ դա, հավանաբար, ազդել է պատվաստանյութերի որակի վրա: Այժմ խոզուկով հիվանդացած երեխաները 1989-90 թթ. 2 տարեկաններն են:

Կ. Դ.

Դեղնախտի դեպքեր Գյումրու դպրոցներում

ԳՅՈՒՄՐԻ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Գյումրիի թիվ 2 դպրոցի առաջին եւ երրորդ դասարաններում արձանագրվել է ինֆեկցիոն հեպատիտի (դեղնախտի) չորս դեպք: Հիվանդ երեխաները հոսպիտալացվել են: Ըստ Գյումրիի ինֆեկցիոն հիվանդանոցի բժիշկների, նրանց վիճակը բավարար է, քանզի վարակը հայտնաբերվել է վաղ շրջանում:

Շիրակի մարզի հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային վարչության գլխավոր սանիտարական բժիշկ Համլիկ Բարխանաջյանի հավաստմամբ, իրականացված կանխարգելիչ միջոցառումների արդյունքում հիշյալ դպրոցում հիվանդացության հետագա տարածումը կանխված է, սակայն, վարակի բռնկման բուն աղբյուրը դեռեւս պարզված չէ, թեեւ հայտնի է, որ հեպատիտի ակտիվության հիմնական շրջանը տարվա այս ժամանակահատվածն է: Նշելով, որ հեպատիտի գաղտնի փուլը տեւում է 30-35 օր, նա ավելացրեց, որ չի բացառվում այդ ընթացքում նոր հիվանդների բացահայտումը:

Ի դեպ, հեպատիտի մեկ այլ դեպք էլ գրանցվել է Գյումրիի թիվ 37 դպրոցում, իսկ ջրծաղիկ՝ թիվ 40 դպրոցում:

Ալեքսի 2-րդը Մոսկվա է հրավիրում Անդրկովկասի հոգեւոր առաջնորդներին

ՄՈՍԿՎԱ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մոսկվայի եւ Համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի Երկրորդը Մոսկվա է հրավիրել Կովկասի հոգեւոր ղեկավարներին՝ նրանց հետ քննարկելու տարածաշրջանում առկա հիմնախնդիրների կարգավորումը: Այդ մասին այսօր ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին հայտնել է Միջկրոնական խորհրդի գործադիր քարտուղար Ռոման Սիլանտեւը: Նրա ասելով, հանդիպմանը, բացի Ռուս ուղղափառ եկեղեցու ղեկավարից, կմասնակցեն Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը, Համայն Վրաստանի պատրիարք Իլյա Երկրորդը, Կովկասի մահմեդականների վարչության ղեկավար շեյխ ուլ իսլամ Ալլահշյուքյուր Փաշազադեն: Մոսկովյան պատրիարքարանի ներկայացուցիչը հիշեցրել է, որ մինչ այդ Ալեքսի Երկրորդը տարբերաբար հանդիպումներ է ունեցել հայերի եւ Կովկասի մահմեդականների հոգեւոր ղեկավարների հետ, այժմ Մոսկվա ժամանելու ցանկություն է հայտնել նաեւ Իլյա Երկրորդը: Առաջին քառակողմ հանդիպումը Մոսկվայում տեղի կունենա նոյեմբերի 26-ին:

«Ներկայիս հանդիպումը պայմանավորված է Կովկասի խաղաղության եւ հանգստության ապահովման հարցերի շուրջ շարունակաբար զրուցելու անհրաժեշտությամբ», ասել է Սիլանտեւը: Նա հայտնել է, որ քառակողմ հանդիպման արդյունքների հիման վրա կընդունվի համատեղ հայտարարություն: Ըստ նրա, «միջկրոնական համագործակցության զարգացումը լավ հեռանկարներ է բացում այդ տարածաշրջանում գոյություն ունեցող հիմնախնդիրների կարգավորման համար»:

Վանաձորի քաղաքապետի առանձնատունը կողոպտողները դեռեւ ձերբակալված չեն

ՎԱՆԱՁՈՐ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Անցած շաբաթ՝ նոյեմբերի լույս 15-ի գիշերը, անհայտ անձինք կողոպտել են Վանաձորի քաղաքապետ Սամվել Դարբինյանի առանձնատունը: Լավատեղյակ աղբյուրների վկայությամբ, ինքը քաղաքապետը այդ ժամանակ տանը չի եղել, սակայն տանն են եղել նրա ընտանիքի անդամները, որոնք չեն նկատել, որ գողություն է կատարվում: Նույն աղբյուրների վկայությամբ, կողոպտիչները գողացել են ոսկյա զարդեր: Լոռու մարզի դատախազ Արթուր Մկրտչյանը հայտնեց, որ կողոպտիչները դեռ ձերբակալված չեն:

Մայքլ Ջեքսոնը կձերբակալվի

Նոյեմբերի 18-ը հիշարժան, շա՜տ հիշարժան օր է լինելու «պոպի թագավոր» համարվող Մայքլ Ջեքսոնի համար: Այդ օրը հրապարակվեց նրա հերթական CD-ն: Նույն օրը Կալիֆոռնիայի դատախազությունը ձերբակալման հրամանագիր արձակեց նրա դեմ: Երեկ անվտանգության 70 աշխատակիցներ մուտք գործեցին Սանտա Բարբարայում գտնվող նրա ընդարձակ ռանչոյից ներս: Տանտերը, Մ. Ջեքսոնը, այդ պահին տանը չէր, նկարահանման համար գնացել էր Լաս Վեգաս: Այնուամենայնիվ, անվտանգության աշխատակիցները 13 ժամ շարունակ խուզարկեցին նրա տունը: Գիշերը շոու բիզնեսի նշանավոր աստղի փաստաբանները դատախազության հետ բանակցում էին ձերբակալման պայմանների շուրջ: Ամենայն հավանականությամբ, Ջեքսոնը կձերբակալվի այսօր: Նրա դեմ առաջադրված մեղադրանքը վերաբերում է անչափահաս տղաների տանջելուն: Սա առաջին դեպքը չէ, երբ նման մեղադրանք է առաջ քաշվում պոպ երաժշտության հայտնի աստղի դեմ: Նախապես նա կալանքից ազատվել էր փրկագին վճարելով:

Ջորջ Բուշին Լոնդոնում դիմավորեցին բողոքի խաղաղ ցույցով

Ինչպես եւ սպասվում էր, նախագահ Ջորջ Բուշի պաշտոնական այցը Մեծ Բրիտանիա երեկ Լոնդոնում դիմավորվեց բողոքի ցույցերով: Նախապես վարչապետ Թոնի Բլերը ցույցի կազմակերպիչներին մեղադրել էր հակաամերիկյան տրամադրություններ հրահրելու մեջ: Դրան ի պատասխան երեկվա ցույցի մասնակիցները հստակեցրին. «Մենք Մ. Նահանգների դեմ չենք, մենք Ջորջ Բուշի դեմ ենք»:

Ինչ վերաբերում է այցին, որն, ի դեպ, 1918 թ.-ից ի վեր առաջին պաշտոնական այցն է Մ. Նահանգների որեւէ նախագահի Մեծ Բրիտանիա, այն անցավ արարողակարգային բարձրագույն մակարդակով՝ թնդանոթի 41 հարված, պահակային հերթափոխ, կացարան Բուքինգհեմի պալատում եւ այլն: Նախագահ Բուշին եւ տիկնոջն ընդունեցին էլիզաբեթ Բ թագուհին, ուղեկցությամբ ամուսնու՝ էդինբուրգի դուքսի: Մ. Նահանգների նախագահն առիթ ունեցավ իրեն ի պատիվ տրված ճաշկերույթի ընթացքում արտասանած ճառում պաշտպանել իր արտաքին քաղաքականությունը: Ցուցարարներին ակնարկելով նա ասաց, որ դա նրանց ազատ կարծիքն արտահայտելու իրավունքի արտահայտությունն է:

Այսօր նախագահ Բուշը կայցելի Դարհեմ շրջան եւ հանդիպում կունենա վարչապետ Բլերի հետ: Հենց այդ պահին էլ սպասվում է բողոքի նոր ցույց՝ առնվազն 100 հազար ցուցարարների մասնակցությամբ:

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Օրենսդիրի եւ գործադիրի զրույցն այս շաբաթ

ԱԺ այս եռօրյայի հարցուպատասխանը կառավարության եւ պատգամավորների միջեւ, ինչպես միշտ, սոցիալական ուղղվածություն ուներ: Քննարկվեցին բազմիցս տրված հարցեր, ինչպես միշտ՝ տրվեցին խուսափողական կամ խուսանավող պատասխաններ:

Կառավարության կոկորդում չմարսվող պատառ է մնում դպրոցների օպտիմալացման ծրագիրը: ՀՀ կրթության ու գիտության նախարար Սերգո Երիցյանն արդեն որերորդ անգամ հիշեցրեց, որ ծրագիրն ընդունվել է այն ժամանակ, երբ դեռ ինքը նախարար չէր: Ըստ իր տեղեկության, առ այսօր հայաստանյան դպրոցներից կրճատվել է 3600 ուսուցիչ, նախատեսվում է մինչեւ տարեվերջ այդ թիվը 1000-ով էլ ավելացնել: Նույնիսկ օտար կամ մայրենի լեզուների ուսուցումն այժմ կատարվում եւ կատարվելու է 25-30 հոգանոց դասարաններում: Թե ինչ կսովորեն երեխաները, Աստծուն է հայտնի: ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը, հավանաբար խնդրի սուր ծայրերը բթացնելու նպատակով, հիշեցրեց, որ մանկավարժական աշխարհում 60-70 հազար մարդ մասնագիտական կրթություն չունի, 20 հազար ուսուցիչների աշխատանքային դրույքը 1-ից պակաս է, ոմանք 0,25 դրույքով են աշխատում: Եվ օպտիմալացման ծրագիրը համակարգի խառնաշփոթը վերացնելու նպատակ ունի:

Պատգամավոր Մեխակ Մխիթարյանի միջոցով էլ առողջապահական ոլորտի մի խումբ աշխատակիցներ իրենց խնդրանքը հասցրել էին ԱԺ: Իբրեւ ոլորտի աշխատողներ նրանք ուզում են իրենց բուժսպասարկումը բացառապես պետպատվերային սկզբունքով իրականացնել: Առողջապահության նախարար Նորայր Դավիդյանը հավաստիացրեց, որ 2004 թ. հունվարի 1-ից նախարարությունը հատուկ շրջաբերական է իջեցնելու այս առթիվ: Խնդիրը ներառվելու է նաեւ առողջապահության մշակվող օրենքի նախագծում:

Ջեռուցման, այն էլ այս ձմեռվա ջեռուցման խնդիրը դեռ գլխացավանք է դառնալու իշխանությունների համար: 2500 նպաստառու եւ 2000 թոշակառուներով բնակեցված Գյումրու «Անի» թաղամասը սարսափում է մոտալուտ ձմռան հեռանկարից: Թաղամասը գազաֆիկացված չէ, պետական աջակցությամբ ջեռուցվելու որեւէ հույս էլ բնակիչները չունեն: Սակայն գործադիրն էլ հուսադրող ոչինչ չասաց բարձր ամբիոնում բարձրացված հարցին: Քաղաքաշինության նախարարը նշեց, որ թաղամասը ջեռուցելու համար 674 մլն դրամ է պետք, իսկ բնակիչները դեռ նախորդ տարիներից ջեռուցման պարտքեր ունեն:

Ցավալի իրողություն է, որ աղետներն ու փորձանքները համաճարակի, մարդասպանության կամ այլ կերպարանքով, հաճախակի հյուրեր են դարձել մեր առօրյայում: Սուդանում տեղի ունեցած ավիավթարի ժամանակ հայ օդաչուների ողբերգական մահն Արշակ Սադոյանին կրկին հանել էր հավասարակշռությունից: «Իշխանությունները գոնե պատասխանատվություն զգո՞ւմ են, զգո՞ւմ են մեղքի իրենց բաժինը», ճչում էր նա դահլիճում:

Արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը հարցադրումը քաղաքական շահարկում որակեց, նշելով, որ մեծ ցնցումներ ապրած հայկական ավիացիայի 340 օդաչուներից 200-ն այսօր աշխատանք ունեն, եւ որ նման փորձանքները երբեւէ կանխատեսելի չեն:

Բավական ուշագրավ էր Վիկտոր Դալլաքյանի հարցադրումը: Նա վկայաբերեց «Հայկական ժամանակ»-ում տպագրված տեղեկությունը (քաղված «Նեզավիսիմայա գազետա»-ից), թե ռազմական փորձագետների ուսումնասիրությունների համաձայն ռազմական պոտենցիալի առումով Հայաստանը 2002 թ. աշխարհում զբաղեցրել է 101-րդ տեղը, Ադրբեջանը՝ 86-րդ: 2001 թ. համեմատությամբ Հայաստանը դիրքերը զիջել է 26, իսկ Ադրբեջանը՝ 22 կետով: «Արդարություն» խմբակցության ներկայացուցչին հետաքրքրում էր, թե որքանով են այս փաստերը համապատասխանում իրականությանը:

Սերժ Սարգսյանը պատասխանեց. «Ռազմական պոտենցիալը շատ քիչ կապ ունի բանակի մարտունակության հետ: Երկրի ռազմական պոտենցիալը բնորոշելիս բանակը միգուցե առաջին տեղում էլ չէ: Ռազմական պոտենցիալը ներառում է երկրի տնտեսությունը, ներքաղաքական իրավիճակը, խորհրդարանի օրենսդիր աշխատանքը եւ այլն: Այսօր հայկական բանակը մարտունակ է եւ ի վիճակի է 100 տոկոսով կատարել իր խնդիրը մեր սահմանների պաշտպանության գծով: Բայց նաեւ շատ փխրուն է ներքին ոտնձգությունների նկատմամբ, եւ եթե բանակում եղած լուն ուղտ ենք սարքում, դրանով ուրիշի ջրաղացին ջուր ենք լցնում, վնասում մեր զինվորների մարտունակությանը»:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱԿՆԿԱԼԻՔՈՎ

«Ահաբեկիչները չեն հարգում այս տարածաշրջանը»

Ասում է Չարլզ Վալդը

«Կուզենայի, որ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Վրաստանի, Ադրբեջանի, Թուրքիայի մի համատեղ զորախումբ ստեղծվեր, որ կարողանայինք հաղթահարել ակնկալվող վտանգները, որովհետեւ ահաբեկիչները չեն հարգում այդ երկրները», երեկ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ ասաց ԱՄՆ եվրոպական հրամանատարության հրամանատարի տեղակալ, գեներալ Չարլզ Վալդը: Նա, վտանգը ռեալ համարելով, ելույթի հիմնական շեշտը դրեց ահաբեկչության դեմ պայքարի տարածաշրջանային համագործակցության վրա: «Վտանգը տեսնում եմ դրսից եւ, կարծում եմ, որ այս տարածաշրջանի երկրների հետ պետք է պայքարենք դրա դեմ», ասաց նա:

ԱՄՆ եվրոպական հրամանատարությունը, զգալով վտանգը, որոշել է համագործակցել այն բոլոր երկրների հետ, որտեղ նախկինում երբեք գործընկերներ չի ունեցել: «Այժմ մեզ համար շատ լավ գործընկերներ են Վրաստանը, Ադրբեջանը, Թուրքիան: Այս տարածաշրջանում նաեւ Ռուսաստանում եւ Հայաստանում համագործակցություն սահմանելու հնարավորություններ ունենք: Իսկ ավելի լավ բան, քան ռազմավարական բնագավառում Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի համագործակցությունն է, չեմ կարող պատկերացնել», ասաց գեներալը:

Այստեղից գնալու են Ադրբեջան եւ այսուհետեւ հաճախ են այցելելու տարածաշրջան: Չ. Վալդը նշեց, որ այցը ճանաչողական է, չնայած շատ են կարեւորում այս տարածաշրջանը, Ռուսաստանում, Վրաստանում, Ադրբեջանում կամ Հայաստանում ռազմական բազա հիմնելու որեւէ նպատակ չունեն:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Քամու տատանումները մեր իրականության մեջ

"Հայաստանցի-ղարաբաղցի հակամարտության ներմուծումը մեր հոգեբանության մեջ արդյոք ղարաբաղյան հարցի լուծման հետ կապված հասարակական հուզումներ դրդելու նպատակ չունի": Այդպիսի փաստ արձանագրվեց նաեւ ԱԺ այս եռօրյայում՝ Կիմ Բալայանին Սահմանադրական դատարանի անդամ նշանակելու կապակցությամբ: ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի վերաբերմունքն այս իրողության հանդեպ. «Ես ասել ու հիմա էլ ասում եմ, որ դրանք (հոգեբանական այդպիսի միջավայր ձեւավորողները-Կ. Դ.) քամի տատանողներ են, որ դրանք մարդիկ են, ովքեր ոչինչ չեն հասկանում հասարակական զարգացումներից, ովքեր չեն գիտակցում, թե ինչ ասել է հայ, իրենց արմատները չգիտեն: Եվ եթե նրանց թվում է, որ եթե Ռ. Քոչարյանը նախագահ է, իսկ Սերժ Սարգսյանը՝ նախարար, ապա ոչ մի ղարաբաղցի ոչ մի տեղ պաշտոն չպիտի ունենա, չարաչար սխալվում են: Այս 3-4 ամիսների ընթացքում Հայաստանում նշանակվել են 50-ից ավելի շատ բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, քան երեկ նշանակվածը: 50-ի մեջ մեկը չի՞ կարող ղարաբաղցի լինել»:

Կ. Դ.

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ

Բա երթուղայինները չէի՞ն թանկանալու

Արդեն 10-12 օր Երեւան քաղաքի 50 դրամանոց երթուղային տաքսիները կտրուկ թանկացրել են ուղեվարձը, մինչդեռ քաղաքապետարանի տրանսպորտի վարչության պետը հավաստիացնում էր, որ նման բան չի կարող լինել, քանզի նրանց տրված լիցենզիայում հստակ նշված է 50 դրամ:

Լավ է, որ գոնե դրանցից մեկ-երկուսը փակցրել են, ըստ իրենց, նոր գինը, թե չէ, ուղեւորն անտեղյակ լինելով, շատ հաճախ վեճի է բռնվում ու վիրավորանք ստանում:

Առաջարկում եմ պաշտոնատարներին գոնե մի օրով երթեւեկել երթուղային տաքսիներով ու նոր որոշումներ կայացնել: Իսկ թե երեկոյան ժամերին ի՞նչ գներ ունեն երթուղայինները, որոնք մոտ 30 րոպեն մեկ են հայտնվում կանգառում, ասեմ, որ դրանք տատանվում են 200-300 դրամի միջեւ: Մենք երբեք չենք սովորի քաղաքակիրթ ձեւով երթեւեկել: Սովորել ենք մեկ-մեկու գիրկ նստել կամ էլ ոստիկան տեսնելիս պպզել ու գզգզված, ճմռթված տեղ հասնել: Իսկ թե մինչեւ ե՞րբ՝ ակնկալում ենք պատասխանը համապատասխան ղեկավարներից:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Երկրաշարժ Հայաստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 19-ին, տեղական ժամանակով ժամը 7 անց 47 րոպեին, Հայաստանի տարածքում, Ամասիա քաղաքից 8 կմ դեպի հյուսիս արեւելք տեղի է ունեցել 2,5 մագնիտուդով երկրաշարժ: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունից՝ երկրաշարժի ուժգնությունն էպիկենտրոնային գոտում կազմել է 3-4 բալ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ»-ի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Խորհրդարանը հպարտանում է իր քննարկած նախագծով

Իսկ ուրիշ ինչո՞վ պիտի զբաղվեր

Այս շաբաթ խորհրդարանական եռօրյայի ընթացքում Ազգային ժողովը, ի թիվս այլ օրինագծերի, քննարկեց պետական տուրքի օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու օրինագիծը: Այն վերաբերում էր ոստիկանության կողմից ֆիզիկական անձանց հաշվառման հասցեների վերաբերյալ տեղեկանք տալու համար պետական տուրքի վճարումից միայնակ կենսաթոշակառուներին եւ առաջին, երկրորդ խմբի հաշմանդամներին ազատելուն:

Այս օրինագծի կապակցությամբ հետաքրքրականը ոչ թե բուն քննարկումներն էին, որոնց արդյունքում եթե օրինագիծն ընդունվի, ապա բնակչության սոցիալապես անապահով վիճակում գտնվող մարդկանց շատ փոքր մի խումբ կօգտվի նման արտոնությունից: Օրինագծի կապակցությամբ պատգամավորների «խոսք ու զրույցը» լսելիս կարելի էր տպավորություն ստանալ, որ Հայաստանի Հանրապետությունը, ոչ ավելի, ոչ պակաս, որոշել է այսուհետեւ լինել իսկապես սոցիալական պետություն:

Իսկ իրականում խնդիրը թերեւս մեկն է. որքան հնարավոր է շատ խոսել այս կամ այն կուսակցության, այս կամ այն անձի նման օրինագծով հետաքրքրվելու մասին: Այսինքն՝ ըստ էության խորհրդարանը թեեւ կարեւոր օրինագիծ էր քննարկում, բայց այդ քննարկումը պոպուլիստական է, ընդ որում խորհրդարանի նախագահի արդեն բազմիցս հնչած ելույթների մակարդակով: Այն, որ նման արտոնություն պետք էր սահմանել ոչ միայն նշված կատեգորիայի մարդկանց համար, խորհրդարանականների համար պարզ էր, ինչը եւ պոպուլիստական ելույթների հիմնական մեխն էր:

Օրինագծով կոնկրետ դեպքում ոչ այնքան մեծ պետական տուրքից (շուրջ 1000 դրամ) որոշակի խավին ազատելը մեկնաբանվեց այնպես, որ հպարտության տեղիք է տալիս: Ինչեւէ, նախորդ այն որոշումը, որ այս օրինագիծը պետք է ընթերցումներն անցներ այս եռօրյայում, չիրականացավ, քանի որ հաղթեց «պոպուլիզմը»: Հետաձգումը կապված էր այն բանի հետ, որ թերեւս միայնակ կենսաթոշակառուներին, առաջին եւ երկրորդ խմբի հաշմանդամներին կմիանան նաեւ սոցիալական այլ խավերի ներկայացուցիչներ եւ, ինչպես Արթուր Բաղդասարյանն արտահայտվեց, այն պարզ պատճառաբանությամբ, որ նման սահմանափակումը դեռեւս տրամաբանություն չունի:

Չնայած պոպուլիզմը պոպուլիզմ, բայց խորհրդարանականները նաեւ իրատես էին այն առումով, որ դեռ պարզ չէ կառավարության ներկայացրած 2004 թ. բյուջեով արդյոք նման հնարավորություն կլինի":

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Լրագրողի սպանության համար 15 տարի՞

Ի՞նչ տրամաբանությամբ

Օրերս ավարտվեց Տիգրան Նաղդալյանի սպանության գործի դատավարությունը։ Թե ինչպիսի ընթացք ուներ ողջ դատավարությունը եւ ինչպիսի դատավճիռ կայացվեց, մեր ընթերցողները ծանոթ են։ Սակայն թերեւս թվացյալ վերջաբանն այդպես էլ պատասխան չտվեց մի քանի կարեւոր հարցերի։

Նախ, Տիգրան Նաղդալյանը չսպանվեց որպես, ասենք ֆիզիկական անձ, որպես Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի։ Ինչպես ողջ դատավարության ընթացքում շեշտվում էր, Նաղդալյանի սպանությունն ի կատար է ածվել նկատի ունենալով նրա մասնագիտական լրագրողական գործունեությունը։ Այսինքն նախ եւ առաջ սպանվել է լրագրող, եւ այդ կապակցությամբ դատավարության ընթացքում իրավական առումով որեւէ շեշտադրում չարվեց։

Տիգրան Նաղդալյանի լրագրող լինելու հանգամանքի մասին, հարցի կարեւորության գիտակցմամբ, դատական ողջ ընթացքում խոսում էր միայն նրա քույրը՝ Կարինե Նաղդալյանը։

Երբ սպանվում է մասնագիտական գործունեություն ծավալող պետական պաշտոնյա, բնավ էլ նույն կերպ քննություն չի կատարվում, ինչպես Տիգրան Նաղդալյանի սպանության դեպքում։ Կարծում եմ, բացարձակապես արդարացի եւ արդարադատ չէ նման մոտեցումը։ Այլապես կարելի է ենթադրել, որ լրագրող սպանելու դեպքում սպանության մոտիվացիան կարեւոր եւ որոշիչ հանգամանք չէ։

Արդյոք ճի՞շտ է, որ մասնագիտական գործունեությունն իրականացնելու պատճառով սպանությունը չի դիտարկվում առանձնակի, եւ արդյոք նման մոտեցումը չի՞ պայմանավորի էլի հնարավոր սպանություններ։ Ի դեպ, այս դեպքում բացարձակապես տարբերություն չդրվեց մասնագիտական գործունեությունն իրականացնող անձի սպանության եւ ուղղակի սպանության միջեւ։ Ստացվում է, որ յուրաքանչյուր լրագրող, որ կարող է որեւէ մեկի վերաբերյալ անհաճո խոսքեր ասել, ապահովագրված չէ հաշվեհարդարից։

Սա՞ է ժողովրդավարության ձգտող Հայաստանի Հանրապետության որպես ժողովրդավար կայանալու ուղին։ Եթե այսպես է Հայաստանը դառնալու իրավական պետություն, ապա յուրաքանչյուրը պետք է մտահոգվի իր ապագայով։ Իսկ լրագրողներն ընդհանրապես կարիք կունենան որոշելու, թե մեր երկրին արդյոք պե՞տք են ԶԼՄ-ներ։

Ի վերջո, կարող ենք հանգել այնպիսի իրավիճակի, որ կլինեն համասարած լռություն կամ ունայնության խոսքեր։ Այսինքն, կարելի է իմաստազուրկ համարել լրագրողական գործունեությունը, եթե յուրաքանչյուր ասելիքի համար հաշվեհարդարի վախ պետք է ունենաս կամ որեւէ մեկի զայրույթը շարժելու մտայնություն։

Դատավարությունը դատավճռի տեսքով, շատերի կարծիքով, ավարտվեց «մեղմությամբ»։ Ասել կուզի՝ սպանության անմիջական կատարողին եւ պատվիրատուին 15 տարի պատժաչափ տալը չընկալվեց որպես պատիժ։ Եթե դատարանը հիմնավորված համարեց եւ Ջոն Հարությունյանին՝ սպանության կատարողին, եւ Արմեն Սարգսյանին՝ սպանության պատվիրատուին ներկայացված մեղադրանքը եւ եթե այն համապատասխանում է իրականությանը, ապա պատիժը բնավ էլ համարժեք չէր։

Դատավարության հարցականներից հետաքրքրական էր նաեւ ինչ-որ անջատված մասի գոյությունը, որ որոշակի որեւէ պատասխանի չարժանացավ։ Այդպես էլ չընկալվեց, թե, ըստ էության, այս գործից ինչն են անջատել։ Չհասկացվեց, քանի որ պաշտոնապես որեւէ բացատրություն չտրվեց, այլ արտահայտվեցին ինչ-ինչ ենթադրություններ։

Նման դատավարությունները, ցավոք, մեր իրականությունում փաստում են դատական ատյանների չկայացած լինելը։ Փաստվում է նաեւ անհարգալից եւ կողմնակալ վերաբերմունքը նման գործընթացների նկատմամբ զանգվածային լրատվության միջոցների կողմից։ Դատավարությանը լրատվամիջոցներով հետեւելիս տպավորություն կարող էր ստեղծվել, թե յուրաքանչյուր լրագրող իր ճշմարտությունն ունի, որին հստակորեն եւ անվերապահորեն հավատում է։ Մինչդեռ անմեղության կանխավարկած ասվածը գործում էր այնքանով, որ տարբեր կողմերին մեղադրանքները չէին հնչում հստակ, բառացիորեն։

Այս ամենով հանդերձ այն հանգամանքը, որ սպանություն իրականացնելով փորձ էր արվել, թող ներվի ասել, փակել Տիգրան Նաղդալյանի բերանը, ապացուցում է, որ անձի խնդիր չէր դրվել։ Իսկ որ սպանվել է լրագրող, դրանում որեւէ մեկը կասկած ունենալ չի կարող։

Այլեւս կասկած չկա նաեւ, որ ամբաստանյալի աթոռին նստածները չեն դատապարտվել որպես լրագրողի սպանության գործում մեղադրվողներ։

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Փրկել Սեւանի էկոհամակարգը

Բաց նամակ Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանին, ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարյանին

Անհրաժեշտ եւ անհետաձգելի ենք համարում ձեզ տեղեկացնել, որ Սեւանա լճի էկոհամակարգը գտնվում է լուրջ վտանգի տակ։ Շարունակվում եւ, 2003 թ. դիտարկմամբ, սաստկացել է լճի ճահճացումը։

Սեւանա լճի էկոհամակարգի սննդային շղթայի տարբեր մակարդակների միջեւ հաստատված հավասարակշռությունը 1991 թվականից սկսած ջրի բացթողումներով խախտվեց։ Լճի մակարդակի էական անկումը խթանել է միաբջիջ ջրիմուռների բուռն աճը, ինչն իր հերթին հանգեցրել է լճում օրգանական նյութի կուտակման ու ճահճացման ինտենսիվացմանը։ Սեւանա լճի ջրի որակն առավել վատացել է։ Շուտով, եթե կտրուկ միջոցներ չձեռնարկվեն, միջազգային չափանիշներով անօգտագործելի կլինի նույնիսկ գյուղատնտեսության համար։ 2002-2003 թթ. առատ տեղումների շնորհիվ լճի մակարդակի որոշ բարձրացումը չի կասեցրել եւ չէր էլ կարող կասեցնել ճահճացումը, քանի որ այն իներցիոն բնույթ ունի։ Հետեւաբար լճի մակարդակի բարձրացման էկոլոգիական դրական արդյունքները ի հայտ կգան միայն տարիներ հետո։

Օրգանական նյութի կուտակման եւ Սեւանա լճի ճահճացման երկրորդ կարեւոր պատճառը ձկան եւ խեցգետնի պաշարների խիստ անկումն է։ Մինչդեռ հենց այդ կենդանիներն են սպառում իրենց ընդհանուր կենսազանգվածին համապատասխան օրգանական նյութ, որի առաջացումը լճում շարունակական է։ Ձկան եւ խեցգետնի պաշարների էական անկման հիմնական պատճառներից մեկը արտոնագրային որսի անկատարելիությունը եւ նշված կենդանիների որսի հսկողության գրեթե իսպառ բացակայությունն են։ Մենք համարում ենք, որ անթույլատրելի է նույն նախարարության համակարգում բնապահպանական եւ բնության շահագործման գործընթացների համատեղումը։ Վերջինս Սեւանա լճի պարագայում դրսեւորվում է ՀՀ բնապահպանության նախարարության համակարգում գտնվող «Սեւան» ազգային պարկի կողմից արդյունագործական ձկնորսությամբ զբաղվողների հետ պայմանագրերի կնքմամբ։

Հարկ ենք համարում ընդգծել, որ անցած տարիներին մենք չենք լռել։ Բազմաթիվ հրապարակումներ են եղել զանգվածային լրատվամիջոցներով, որոնք, ցավոք, մնացել են անհետեւանք։ Ավելին, դեռ 2001 թ. ապրիլի 18-ի վարչապետին ուղղված նամակում ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիան, տեղեկացնելով Սեւանա լճի էկոլոգիական աղետալի վիճակի մասին, նշել է, «90-ական թվականներից ի վեր, բնական ռեսուրսների անխնա շահագործման հետեւանքով խախտվել է լճի պրոցեսների բնականոն ընթացքը, փոխվել են լճի հիդրոֆիզիկական, հիդրոքիմիական եւ հիդրոկենսաբանական ռեժիմները, նյութերի եւ էներգիայի շրջապտույտի օրինաչափությունները, լճում կուտակվել է հսկայական քանակի օրգանական նյութ, ինչն արագացնում է լիմնոհամակարգի ճահճացումը»։ Ինչպես այս, այնպես էլ ՀՀ վարչապետին ուղղված ՀՀ գլխավոր դատախազի 27.04.2001 թ. գրությունները անտեսվել են եւ 2001 թ. եւ 2002 թ., ինչպես նաեւ այս տարի շարունակվել ու շարունակվում է Սեւանա լճից սիգի եւ խեցգետնի գիտականորեն չհիմնավորված, գրեթե չվերահսկվող ու գիշատչային որսը։

Սեւանա լճում սիգի արդյունագործական ձկնորսությունը մեզ արդեն հասցրել է նշված ձկնատեսակի կենսազանգվածի ոչնչացման եզրին, ինչը հրամայական անհրաժեշտություն է դարձնում այդ ձկնորսության անհապաղ կասեցումը եւ հետագա կարգավորումը։

ՌԱՖԱՅԵԼ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
ՀՀ ԳԱԱ Հիդրոէկոլոգիայի եւ ձկնաբանության ինստիտուտի տնօրեն,
Հայ էկոլոգների միության նախագահ,
կենսաբանական գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր

Բ. ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
ՀՀ ԳԱԱ Հիդրոէկոլոգիայի եւ ձկնաբանության ինստիտուտի գիտական գծով փոխտնօրեն, կ. գ. թ.

Ս. ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
«Էկոլոգիական կենսակայունություն» հասարակական կազմակերպության նախագահ, կ. գ. թ.

ՀԱԿՈԲ ՍԱՆԱՍԱՐՅԱՆ,
Հայաստանի կանաչների միության նախագահ

Ռ. ԱՎԱԳՅԱՆ,
ՀՀ արդարադատության խորհրդի անդամ, պրոֆեսոր

Ամերիկյան կրթական ծրագրերը արդյունավե՞տ են, թե՞ վնասակար

Ուսանողների դիտարկմամբ՝ երկուսն էլ

Կրթության միջազգայնացումը, որ այսօր արդեն լայն թափ է ստացել Հայաստանում, արժանանում է հանրության ինչպես դրական, այնպես էլ բացասական գնահատականների։ Մի կողմից խոսվում է կրթության միջազգայնացմամբ միմյանց մերձենալու, քաղաքական, տնտեսական ու մշակութային սերտ համագործակցություն հաստատելու ուղիները դյուրին դարձնելու, մյուս կողմից՝ ազգային ինքնության, հայ ավանդական ու խորհրդային կրթական բարձր համակարգի կորստյան վտանգի մասին։ Արդեն չորրորդ տարին է, որ Հայաստանում Մ. Նահանգների դեսպանատունն անցկացնում է միջազգային կրթության շաբաթ, որի ընթացքում կազմակերպվում են հանդիպումներ, քննարկումներ եւ այլ միջոցառումներ։ Ամերիկյան համալսարանի բիզնես կենտրոնում երեկ անցկացվեց հերթական քննարկումը, որին մասնակցում էին Մ. Նահանգներում ուսանած 10 ուսանողներ, որոնցից հինգը ներկայացրին միջազգային կրթության դրական ներգործությունը քաղաքական, տնտեսական, կրթական, մշակութային ու լրատվական ոլորտներում, մյուս հինգը՝ նույն ոլորտներում դրա բացասական ազդեցությունը։ Հայաստանում Մ. Նահանգների փոխդեսպան Վիվիեն Վոլքերը նշեց, որ շաբաթն անցկացնելու հիմնական նպատակը ուսանողների փոխանակման ծրագրերի արդյունավետության ստուգումն է։ «Արդեն 16 տարի Մ. Նահանգների կառավարությունը նմանատիպ շաբաթներ է անցկացնում տարբեր երկրներում՝ միջազգային համագործակցությունը խրախուսելու համար։ Կարծում եմ, որ Մ. Նահանգներում կրթված ուսանողները վերադառնալով Հայաստան, իրենց ոչ թե ամերիկացու պես են պահում, այլ ձգտում են այնտեղ ստացած գիտելիքներն ու փորձը կիրառել իրենց երկրի զարգացման համար։ Ինչ խոսք, Հայաստանն ունի հզոր կրթական բազա, որով էլ բացատրվում է ուսանողների հաջողությունը, դրա վառ ապացույցն այն է, որ նրանք խոսում են մի քանի լեզուներով։ Ամերիկացի ուսանողները լեզվական նման հմտություններ, կարողություններ չունեն, բացի անգլերենից այլ լեզվով չեն խոսում, հետեւաբար այստեղ ուսանելու հնարավորությունից զրկված են։ Հուսով եմ, որ օրերից մի օր դրանք կստեղծվեն», ասաց նա։

Այնուհետեւ փոխդեսպանը Երեւանի պետական համալսարանի եւ լեզվաբանության համալսարանի ուսանողներից կազմված խմբերին առաջարկեց ներկայացնել իրենց դիտարկումները քննարկվող նյութի վերաբերյալ։ Առաջինը հանդես եկան միջազգային կրթության կողմնակիցներ, ապա՝ հակառակորդները։ Նշենք, որ երկու կողմերին էլ հաջողվեց համոզիչ փաստարկներ բերել ու դրանցով ընդգրկուն ամփոփել քննարկումը։ Իբրեւ զորեղ փաստարկ միջազգային կրթության հակառակորդները նշեցին, որ փոխանակման ծրագրերով մեկնածների 30 տոկոսը չի վերադառնում հայրենիք, իսկ վերադարձողները մի տեսակ կարոտով են հիշում այնտեղ իրենց տրված ընդարձակ հնարավորությունները ու մտածում վերստին մեկնելու մասին։ Իսկ հակառակ կողմի պնդմամբ, այդ ծրագրերը նպաստում են ուսանողների գիտելիքների հարստացմանն ու մտահորիզոնի ընդլայնմանը եւ լայն ասպարեզ բացում հայրենի երկրի առաջընթացի համար դրանք ի սպաս դնելու համար։

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Նոր տնտեսագիտական ձեռնարկ հայերեն

Երեկ Երեւանի պետական համալսարանի տնտեսագիտության ֆակուլտետի շենքում տեղի ունեցավ տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Թորոս Թորոսյանի «Միջազգային տնտեսագիտություն» ուսումնագործնական ձեռնարկի շնորհանդեսը։ Ձեռնարկը հրատարակվել է Կանադայի միջազգային զարգացման գործակալության եւ Օտտավայի առեւտրային քաղաքականության եւ իրավունքի կենտրոնի ֆինանսավորման ու համագործակցության շնորհիվ։

Երեկվա միջոցառմանը կանադական կողմից ելույթներ ունեցան Մարշինա Ֆիլիպսենը եւ Հրաչ Գասպարը, որոնք կարեւորեցին այս գրքի լույսընծայումը եւ հայ-կանադական արդյունավետ համագործակցությունն այս ծրագրի շրջանակներում։

Իրենց գործընկերոջը շնորհավորական խոսքեր հղեցին ձեռնարկի գիտական խմբագիր, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Ռոբերտ Սարինյանը, գրախոս դոկտոր, պրոֆեսոր Յուրի Սուվարյանը։ Առաջինն անդրադարձավ այն փաստին, որ ձեռնարկի հեղինակը չի կրկնել հայտնի ճշմարտությունները, այլ շեշտը դրել է քիչ արծարծված հիմնահարցերի վրա։ Երկրորդը կարեւորեց այն հանգամանքը, որ դասագիրք է ստեղծվում հայ հեղինակը Հայաստանում։ Մինչդեռ նախկինում նման իրավունքը վերապահված էր միութենական կենտրոնին։

Վերջում «Միջազգային տնտեսագիտության» հեղինակը նշեց, որ այս աշխատությունը պատրաստել է հայ հեղինակը՝ հայերեն, հայ ուսանողի համար։ Այն բաղկացած է 2 մասից։ Առաջինը դասագրքային մասն է, որն էլ իր հերթին բաժանված է միջազգային առեւտուր եւ միջազգային ֆինանսներ բաժինների։ Այս հատվածը նախատեսված է բարձր կուրսի ուսանող-տնտեսագետների եւ ասպիրանտների համար։

Երկրորդը գիտագործնական մասն է, որտեղ ներկայացված են Հայաստանի արտաքին առեւտրային կապերի զարգացման պատմությունը եւ հեռանկարները։ Թորոս Թորոսյանի կարծիքով, գրքի երկրորդ հատվածը գործնական նշանակություն ունի մասնավորապես գործարարների համար։

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Տղամարդ մեծացրեք ձեր որդիներին

Ռուսաստանում ու հատկապես Մոսկվայում նկատվող սեքսուալ «զարթոնքը» երկիրը կանգնեցրել է բարոյական, սոցիալական, տնտեսական, հասարակական բնույթի մի շարք հարցերի ու խնդիրների առջեւ, որոնց լուծման ուղիներն առայժմ անորոշ են եւ ըստ երեւույթին կպահանջեն տեւական ժամանակ ու զգալի ջանքեր: Ռուս հասարակայնության առողջ մասը խոր մտահոգություն է հայտնում պոռնկության, արվամոլության լայն տարածման, ընտանեկան ավանդների անկման, սեքսի ցինիկ պրոպագանդման կապակցությամբ, որն անշուշտ հեռուստատեսության եւ համապատասխան գրականության միջոցով ներթափանցում է նաեւ Հայաստան: Այդ խավին հիրավի վախեցնում է Սոդոմի եւ Գոմորի ուրվականը:

Մեր զրուցակիցն է Ռուսաստանի բժշկական սեքսոլոգիայի եւ սեքսապաթոլոգիայի դաշնային կենտրոնի գիտաշխատող, բժշկական գիտությունների թեկնածու Իրինա Հայրիյանցը:

– Իրինա, որպես մասնագետ ինչպե՞ս եք գնահատում Ռուսաստանի աննախադեպ սեքսուալացումը:

– Զարմանաք, եթե ասեմ, որ դա նորմալ երեւույթ է: Չուսանք չի մոռացվել, որ Խորհրդային Միությունում «սեքս չկար»: Դեմոկրատացման պայմաններում այդ խնդիրը, դրա քննարկումը դուրս եկավ փակուղուց, կարճ ժամանակամիջոցում սեքսուալ կյանքի շատ կողմեր դարձան մատչելի եւ սկսեցին, ինչպես դուք եք ասում, «զարթոնք» ապրել: Սա ժամանակավոր երեւույթ է: Հասարակությունը, մարդիկ կհագենան եւ ամեն ինչ նորմալ հունի մեջ կընկնի: ԱՄՆ-ում էլ նման շրջան եղավ, իսկ հիմա ամերիկացիները պուրիտան ժողովուրդ են:

– Բայց, այդուհանդերձ, Ռուսաստանում սեքսը շատ է բացարձակացվում, տեղի հեռուստատեսությունում, օրինակ, ընտանիքի վերաբերյալ նորմալ հաղորդում չես տեսնի: Ավելի հաճախ սեքսը, ընդսմին ամենացածր դրսեւորումներով, ներկայացվում է գրեթե որպես անհատական, ընտանեկան կյանքի գլխավոր շարժիչ ուժը: Մոռացության են մատնվում այնպիսի հզոր մարդկային զգացումներ, ինչպիսիք են, ասենք, մայրությունը, հայրությունը: Արեւելքի շատ կանանց համար սեքսը (չասենք դրա լրիվ բացակայությունը) տասներորդական բան է ընտանիքի, երեխաների, ամուսնու նկատմամբ պարտավորության հանդեպ:

– Ռուսաստանն իր բարքերով, սովորույթներով, ապրելակերպով ավելի մոտ է Արեւմուտքին, եւ այնտեղից փոխառնված շատ երեւույթներ, նաեւ տվյալ ոլորտում, արագ արմատավորվեցին՝ հաճախ նաեւ դրանց արտառոց ծայրահեղություններով: Բիզնեսն էլ այդպես սկսվեց, բայց այն քաղաքակրթվում է: Կրկնում եմ, ամեն ինչ կկարգավորվի:

– Այս հախուռն, անսանձ նորահայտնությունների մեջ թերեւս ամենամեծ զայրույթն առաջացնում է արվամոլության պրոպագանդումը: Նորմալ տղամարդու համար անհասկանալի է, թե ինչպես կարելի է ԶԼՄ-ներում ու հատկապես հեռուստատեսությամբ քաղցրացրած ու գեղեցկացրած հրամցնել այդ զազրելի երեւույթը, ստեղծել հոմոսեքսուալիստի «հմայիչ» կերպար: Այն էլ Ռուսաստանում, մի երկրում, որտեղ ազգն աճ չունի եւ կանգնած է ժողովրդագրական աղետի առջեւ: Մասնագետներդ սա՞ էլ եք ընդունելի համարում:

– Պրոպագանդումը՝ ոչ: Փաստ է, որ արվամոլները բավականին արդյունավետորեն լոբբիություն են անում պառլամենտում, կառավարությունում, ԶԼՄ-ներում, եւ եթե հաջողության են հասնում, ապա դա նրանց մեղքը չէ: Բուն հոմոսեքսուալիզմի նկատմամբ մեր վերաբերմունքը պրոֆեսիոնալ է, այսինքն՝ տղամարդկանց մի մասը ծնվում է, այսպես ասած, համասեռասեր հակումներով: Այդ ցուցանիշը 10 տոկոսից չի անցնում եւ չի էլ կարող անցնել, որովհետեւ այդ հանրությունը վերարտադրելի չէ, նրանք ժառանգներ չեն ունենում: Այդ մարդկանց նկատմամբ պետք է հանդուրժող լինել:

– Ի՞նչ է նշանակում հանդուրժող լինել:

– Չպիտի լինի քրեական, վարչական խտրականություն, չպիտի արգելքներ լինեն աշխատանքի ընդունելիս եւ այլն:

– Ոչ ոք չի ասում, թե նրանց պետք է շարք կանգնեցնել ու գնդակահարել, ինչպես անում էր Հիտլերը, եւ ոչ էլ հենց միայն «հակման» համար բանտ նստեցնել, ինչպես վարվում էին կոմունիստները: Բայց հասարակության մեջ գոնե ինչ-որ մերժողական վերաբերմունք պիտի լինի՞: Ի վերջո, եթե որոշ «տղամարդիկ» գերադասում են իրենց նմաններին, ապա դա, գուցեեւ, իրոք նրանց ներքին գործն է: Բայց վաղ թե ուշ բնության այդ թյուրիմացությունները աչք են տնկում պատանիների վրա, լլկում են նրանց սիրաշահելով, խաբելով թե բռնի ուժով: Եվ սրանով են նրանք վտանգավոր ու արգահատելի:

– Պետք է տարբերել սովորական արվամոլին եւ պեդոֆիլին: Վերջիններիս նկատմամբ իրոք պետք է խստիվ կիրառել այն նույն օրենքները, որոնցով պատժում են «նորմալ» բռնաբարողներին: Ի դեպ, հոմոսեքսուալիստների մեջ էլ նրանք նույն տոկոսն են կազմում:

– Ի՞նչ խստության մասին է խոսքը: Մոսկովյան բոլոր թերթերը գրեցին, թե պարի ուսուցիչն ինչպես էր սպառնալիքով լլկել իրեն վստահված մի քանի տասնյակ դեռահասների: Եվ ինչ, դատապարտել էին... 3 տարով: Կարելի է չկասկածել, որ բանտից դուրս գալով, նա պիտի շարունակի իր զազրելի գործը:

– Ուրեմն պետք է խստացնել օրենքները: Բնածին հակումով արվամոլ դարձած անձին դժվար է բուժել, եւ նա ինքն էլ չի ուզում: Այս մտքի հետ պետք է հաշտվել: Նրանք ստեղծում են արժեքների իրենց համակարգը եւ ապրում են իրենց նորմերով: Քաղաքակիրթ հասարակությունն անհատապաշտ է, եւ այդ մարդիկ գերադասում են իրենց նախասիրությունների շրջանակը:

– Իրինա, համաձայնեք, որ ներկայիս արվամոլը բնավ էլ չի համապատասխանում «ավանդական» պատկերացումներին՝ կանացիաշատ, իգական շարժումներով կեղծ արու: Նրանց զգալի մասն ագրեսիվ է, լկտի, պահանջում են հարգանք-պատիվ, հավասար իրավունքներ եւ այլն: Մոսկվայում ունեն իրենց լեգալ ակումբները, թերթերը, կազմակերպությունները, հանդիպավայրերը եւ այլն: Քաղաքի փողոցներում սովորական են դարձել կանացի սանրվածքով ու նայվածքով, մազերը ներկած, ականջօղերով ջահել տղաները:

– Ամեն մի ներկված, զարդեր կրող տղամարդ դեռեւս արվամոլ չէ:

– Ես չեմ ասում, թե դա այդպես է, բայց այդ ամենն օբյեկտիվորեն հանգեցնում է տղամարդկային հասարակության կանացիացման: Ինչպես նշանավոր երգչուհի Նադեժդա Բաբկինան է ասում՝ հեռուստաէկրանին ավելի շատ տեսնում ես կանացի տղամարդկանց եւ տղամարդ կանանց: Ես, օրինակ, երբեք չէի ուզենա, որ Երեւանի փողոցներում հայտնվեին քթերից ու հոնքերից օղեր կախած արհեստական «կյաժ» երիտասարդներ: Յուրաքանչյուր նման հայ հոր համար ողբերգություն կլինի:

– Կարող եմ հավաստիացնել, որ Կովկասում էլ հոմոսեքսուալիստների տոկոսը նույնն է, ինչ մյուս վայրերում: Պարզապես նրանք վախենում են տեղի անողոք հասարակական կարծիքից եւ գերադասում են ներփակ կյանք:

– Եվ ի՞նչ կմաղթեիք դուք հայ տղամարդկանց, պարզ է՝ ավանդական կողմնորոշման:

– Եթե այդ երեւույթը ձեզ համար իսկապես այդքան զարշելի է, ու դուք այդքան սարսափում եք «ոչ ավանդական» շեղումներից, ապա դեռ մանկուց տղամարդ դաստիարակեք ձեր որդիներին, հենց սկզբից հավանություն տվեք ու խրախուսեք նրանց ուշադրությունը հակադիր սեռի նկատմամբ: Այդ դեպքում ոչ բացարձակ նախադրյալ ունեցող պատանին անգամ չի հրապուրվի իր սեռի ներկայացուցչով, կձգտի նորմալ ընտանիք կազմել եւ հայ ժողովրդին երջանկացնել լիարժեք մանչուկների հայտնությամբ: Ի դեպ, պետք չէ կեղծ բարեպաշտության նկատառումներով խուսափել այս խնդրի քննարկումից՝ մամուլում թե որեւէ այլ հրապարակային միջոցով:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Աշխատություն՝ նվիրված Հայաստանի Հանրապետությանը

Հայաստանի երրորդ Հանրապետության ծնունդը տեղի ունեցավ մեր օրերում, ներկայիս սերնդի աչքի առջեւ: Նորանկախ պետականության կայացումն ու կերտումը դեռեւս բնականոն ընթացքի մեջ են, սակայն մեր օրերի պատմաբանն արդեն վերլուծաբար արձանագրել ու իմաստավորել է տեղի ունեցածը: Ընթերցողի դատին է հանձնում Երեւանի պետհամալսարանի հայոց պատմության ամբիոնի դոցենտ **Էդիկ Մինասյանի «Սոցիալ-տնտեսական վերափոխումները Հայաստանի Հանրապետությունում (1990-2003 թթ.)»** խորագրով ստվարածավալ աշխատությունը: Հրատարակության է երաշխավորել ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետի խորհրդի եւ հայոց պատմության ամբիոնը: Աշխատությունը նվիրված է պետական անկախությունը վերականգնած Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վերափոխումների ավելի քան տասը տարիների պատմության ուսումնասիրությանը: Աշխատությունն արխիվային փաստերի եւ վիճակագրական բազմառատ տվյալների հիման վրա կատարված պատմաքննական ամբողջական ուսումնասիրություն է: Նրանում առաջին անգամ փորձ է արվում ընթերցողին համապարփակ ձեւով ներկայացնելու անցման շրջանի բարդ ու հակասական հիմնահարցերը, ցույց տալու հասարակական-տնտեսական ոլորտի ձեռքբերումներն ու թերացումները:

Հեղինակը նշում է, որ 1990-ական թթ. սկզբին Հայաստանի Հանրապետությունը որդեգրեց տնտեսակարգի փոփոխության քաղաքականություն՝ ուղղված ազատական-տնտեսական (շուկայական) հարաբերությունների ձեւավորմանը: Այդ ճանապարհին անպակաս էին բացթողումներն ու կամայականությունները: Իրավացի է այն դիտարկումը, որ իշխանության եկած պետական կառավարման փորձ չունեցող, իսկ հաճախ նաեւ պատահական անձանց անկարողության խեղաթյուրված, ոչ բանական գործունեության հետեւանքով տեղի ունեցած համատարած քայքայումն ու թալանը գրեթե կործանման եզրին հասցրին մեր երկիրը:

Չնայած այդ ամենին, այնուամենայնիվ, հանրապետության բարոյաքաղաքական մթնոլորտը հիմնականում պահպանեց իր կայունությունը՝ շատ դեպքերում պայմանավորված լինելով թուրք-ադրբեջանական հայաջինջ քաղաքականությամբ եւ բռնկված արցախյան ազատագրական շարժման ընթացքով, որը համախմբեց ողջ հայությանը:

Աշխատությունը բաղկացած է ներածությունից, երեք ծավալուն գլուխներից (1. «Անկախության հռչակումը եւ պետականության կայացման գործընթացը», 2. «Տնտեսական վերափոխումները Հայաստանի Հանրապետությունում», 3. «Պետության սոցիալական քաղաքականությունը»), վերջաբանից, ընդարձակ հավելվածից եւ աղբյուրների ու գրականության ցանկից:

Քննելով պատմական այս շրջադարձային ժամանակաշրջանի սոցիալ-տնտեսական եւ գաղափարաքաղաքական հիմնախնդիրները, աշխատության հեղինակը խուսափել է միակողմանի փաստագրությունից եւ ընթերցողին ներկայացրել պատմաքննական ամբողջական շարադրանք, զերծ չմնալով սուր հարցադրումներից:

Ուսումնասիրության մեջ առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում պետաիրավական եւ վարչական բարեփոխումներին, արդյունաբերության եւ գյուղատնտեսության ոլորտներում կատարված փոփոխություններին, մասնավորեցման գործընթացներին, դրանց առանձնահատկություններին եւ հետեւանքներին:

Աշխատության էջերում բավական հստակ ներկայացված են այն բոլոր թերացումներն ու կամայականությունները, որոնք տեղի ունեցան գյուղատնտեսության եւ արդյունաբերության ոլորտներում հապճեպորեն իրագործված սեփականաշնորհմամբ: Շեշտադրվում է, որ արդյունաբերական ձեռնարկությունները սեփականաշնորհելիս բավարար հոգածություն չցուցաբերվեց ունեցվածքի պահպանմանը, որի հետեւանքով մետաղյա թանկարժեք սարքավորումները ջարդոնի անվան ներքո վաճառվեցին հարեւան երկրներում, հատկապես Թուրքիայում եւ Իրանում: Անփույթ եւ հախուռն սեփականաշնորհման արդյունքում հանրապետության ընտանիքների ընդամենը 8 տոկոսը տիրացավ մասնավորեցված գույքի ավելի քան 90 տոկոսին: Դրա հետեւանքով առավել հարուստ ընտանիքների 4-5 տոկոսը 2000 թ. դրությամբ տնօրինում էր ազգային հարստության առնվազն կեսը: Չարդարացան նաեւ սեփականաշնորհումից բյուջեի մուտքերն ապահովելու հույսերը, իսկ պետության իրական դրամական եկամուտները սպասածից 10 անգամ ցածր ստացվեցին: Սեփականաշնորհման ծանր հետեւանքները խիստ սահմանափակեցին հանրապետության տնտեսության զարգացման հնարավորությունները:

Աշխատությունում հանգամանալից լուսաբանվում է նաեւ նորանկախ պետականության սոցիալական քաղաքականությունը: Ըստ հեղինակի հետազոտության արդյունքների, հանրապետության բնակչության ճնշող մեծամասնությունը գտնվում է աղքատության մեջ: Առավել ստույգ, երկրի 830 հազար ընտանիքների քառորդ մասը, ՄԱԿ-ի չափանիշներով բացարձակ աղքատ է, կամ ինչպես ընդունված է ասել՝ չքավոր: Եվս 200 հազար ընտանիք, այսպես ասած, հարաբերական աղքատ է: Ազգաբնակչության գերակշիռ մասը զրկված է ապահով ու առողջ ապրելակերպից, իսկ Հայաստանը շարունակում է դասվել ամենից աղքատ երկրների շարքը:

Հարստության եւ աղքատության ահռելի հակադրությունը՝ սոցիալական բեւեռացումը, ընդունել է ակնհայտորեն վտանգավոր չափեր:

Սոցիալ-տնտեսական ծանր ճգնաժամը նույնքան ծանր ու քայքայիչ ազդեցություն ունեցավ առողջապահական եւ գիտակրթական ոլորտներում: Ուշագրավ եւ ճշմարտացի է հեղինակի այն եզրահանգումը, որ պետության անճարակության հետեւանքներից է, որ 1990-2001 թթ. Հայաստանից հեռացել են 1.3 մլն մարդ: Իշխանությունները բավականաչափ չեն գիտակցում հասարակության մեջ ժողովրդագրական ճգնաժամի խորությունը՝ կապված արտագաղթի հետ, հետեւաբար այդ ուղղությամբ համապատասխան քաղաքականություն չի մշակվում: Արտագաղթի հարաճուն, չնվազող չափերն ուղղակի սպառնում են երկրի ազգային անվտանգության համակարգին:

Ամփոփելով, նշենք, որ մեր օրերի լավագույն, փորձառու պատմաբաններից մեկին՝ Էդ. Մինասյանին հաջողվել է ստեղծել եւ հրատարակել մի աշխատություն, որում տրված է անկախություն ձեռք բերած Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական կյանքի գիտական անաչառ, ճշմարիտ եւ համակողմանի վերլուծությունը: Այս աշխատությունը կարեւորվում եւ շահեկան է նաեւ այն բանով, որ հեղինակը պատմական վերոնշյալ դարաշրջանի ականատեսն է եւ դրանով իսկ առավել մեծ է ժամանակաշրջանի ոգին ու շունչը արտացոլելու հնարավորությունը:

Աշխատությունը մեծապես կարող է օգտակար լինել Հայաստանի նորագույն պատմության հիմնահարցերով հետաքրքրվողների եւ ուսումնասիրողների համար:

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու

ԱԶԳ

Միջազգային

Ստամբուլում հողին հանձնվեցին ահաբեկչության զոհերի աճյունները

Հրեա զոհերի աճյունը ծածկված էր թուրքական դրոշով

Ստամբուլում երկու սինագոգների մոտ կատարված ահաբեկչությունը 25 մարդու կյանք խլեց: Սպանվածներից 19-ը թուրք մահմեդականներ էին, 6-ը՝ հրեաներ: Նոյեմբերի 16-ին, երբ ահաբեկչության թուրք զոհերի աճյունները հողին էին հանձնվում, Թուրքիայի հրեական համայնքի ղեկավարները հրեա զոհերի դագաղները թուրքական դրոշով ծածկելու արտոնության խնդրանքով դիմեցին երկրի իշխանություններին: Նման արտոնություն, բացի պետական եւ կուսակցական գործիչներից, տրվում է զինվորականներին, ոստիկաններին եւ պետական ծառայողներին, եթե մահը վրա է հասնում ծառայության պահին: Այսինքն՝ նրանք թուրքական դրոշով են հողին հանձնվում, երբ զոհվում են հանուն Թուրքիայի Հանրապետության:

Թուրքական իշխանությունները բավարարեցին հրեական համայնքի խնդրանքը: Այսպիսով, նոյեմբերի 18-ին Ստամբուլի Ուլուս թաղամասում Աշքենազ հրեական գերեզմանոցում կատարվեց թաղման արարողությունը:

Հուղարկավորությունը թուրքական թերթերի ուշադրության կենտրոնում էր: Նրանք առանձնակի նշանակություն են տվել հրեաների աճյունը թուրքական դրոշով ծածկելու հանգամանքին: Հուղարկավորությանը մասնակցել էր 3 հազար մարդ, որոնց անվտանգությունը 2000 ոստիկան է ապահովել: Ներկա են եղել նաեւ «Մոսսադի» գործակալներ՝ հնարավոր ահաբեկչությունից պաշտպանելու համար հուղարկավորության իսրայելցի մասնակիցներին:

«Վաքիթ» թերթը նոյեմբերի 19-ի համարում նշում է, որ Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը ծաղկեպսակ է ուղարկել զոհվածներին, որոնց թուրքական դրոշով ծածկված դագաղների մոտ պատվո պահակ են կանգնել իսրայելական «Զակա» ջոկատի անդամները: Այդ ընթացքում հուղարկավորության կազմակերպիչները սպառնալիքներով առգրավել են այն լրագրողների լուսանկարչական ապարատները, որոնք արարողության պահին լուսանկարում էին:

Թաղման արարողության մասնակիցների թվում են եղել Քնեսեթի խոսնակ Ռուվեն Ռիվլինը, Անկարայում Իսրայելի դեսպան Փինհաս Ավիվին, Անկարայում ԱՄՆ դեսպանատան խոսնակ Ռոբերտ Դոյլը, Թուրքիայի պետնախարար Աքշիթը, Ստամբուլի նահանգապետ Գյուլերը, քաղաքապետ Գյուրթունան, ոստիկանապետը, հույների տիեզերական պատրիարք Բարդուղիմեոսը, Թուրքիո հայոց պատրիարք Մեսրոպ Բ Մութաֆյանը, ասորական համայնքի մետրոպոլիտ Յուսուֆ Չեթինը, Իշակ Ալարոնի գլխավորությամբ բազմաթիվ գործարարներ: Երբ Ստամբուլի ահաբեկչության հրեա զոհերի հուղարկավորությունը քաղաքականացվում էր, իսկ քաղաքականացման պայմաններում նրանք «շահիդի», այսինքն՝ հանուն Թուրքիայի զոհվածի կարգավիճակ էին ստանում, եւ դա ամրագրում էր դագաղները ծածկող թուրքական դրոշը, վարչապետ Էրդողանը Մեջլիսում «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության պատգամավորների առջեւ ելույթ ունեցավ: Նա ասաց. «Եթե փորձ է արվում ահաբեկչության միջոցով որեւէ ուղերձ հղել մեր պետությանը կամ կառավարությանը, ապա ես ի լուր աշխարհի այդ ուղերձը շպրտում եւ տրորում եմ ոտքերիս տակ: Այն կառույցներն ու պետությունները, որոնք ահաբեկչությունից ակնկալիքներ ունեն, թող չմոռանան, որ մի օր իրենք են դառնալու դրա զոհը»:

Սա յուրատեսակ սպառնալիք էր: Ակամա հարց է ծագում՝ ո՞ւմ էր հասցեագրված: Ակնհայտ է, որ Ստամբուլում սինագոգների առջեւ կատարված ահաբեկչության կազմակերպիչներին: Ովքե՞ր են դրանք: Այդ հարցին էլ փորձում է մասնակիորեն պատասխանել կառավարամետ «Ենի շաֆաք» թերթը նոյեմբերի 19-ի համարում եւ մասնավորապես գրում. «Պարզվեց, որ Ստամբուլի պայթյուններն իրականացնող Մեսութ Չաբուքն ու Գյոքհան Էլալթընթաշը, որոնց անունները հրապարակել են բոլոր թերթերը, Պակիստանում գտնվելու տարիներին սերտ կապի մեջ են եղել Կենտրոնական հետախուզական վարչության եւ «Մոսսադի» գլխավորությամբ արեւմտյան գաղտնի ծառայությունների հանձնարարականները կատարող «Աթ Թեքֆիր վե ալ Հիջրա» խմբի հետ:

«Ենի շաֆաքի» վկայությամբ Եգիպտոսում, Ալժիրում, Թունիսում, Մարոկկոյում, Հորդանանում գործող իսլամական կազմակերպություններին վարկաբեկելու առաջադրանքով այս խումբը, բացի ամերիկյան եւ իսրայելական գաղտնի ծառայություններից, օգտագործում են նաեւ անգլիական, ռուսական, գերմանական, եգիպտական եւ հորդանանյան ծառայությունները: Խմբի ղեկավար կազմի որոշ անդամներ ԱՄՆ-ի անձնագիր են կրում եւ հակաիսլամական են համարում մնացած բոլոր կազմակերպություններին՝ ընդօրինակելով հանդերձ նրանց գործելակերպը:

«Աթ Թեքֆիր վե ալ Հիջրա» խումբը, ըստ «Ենի շաֆաքի», ահաբեկչական որեւէ գործողության պատասխանատվությունը «Ալ Ղաիդայի» վրա գցելու նպատակով ընդօրինակում է նաեւ նրան: Ուստի խմբի իրականացրած մի շարք գործողություններ հանիրավի վերագրվում են Ուսամա բեն Լադենի գլխավորած «Ալ Ղաիդային»: Ավելին՝ խումբը «Համասի» եւ իսլամական «Ջիհադի» վրա պատասխանատվություն գցելու նպատակով մահապարտների խումբ է ստեղծել: Ենթադրվում է, որ վերջերս Սաուդյան Արաբիայի մայրաքաղաք Ռիադում կազմակերպված ահաբեկչությունը, ինչպես նաեւ Ստամբուլինը, «Ենի շաֆաքի» հավաստմամբ, իրագործել է նշված խումբը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ո՞վ ռմբակոծեց սինագոգները՝ «Ալ Ղաիդա՞ն», թե՞ թուրք ահաբեկիչները

Ստամբուլում անցյալ շաբաթ երկու սինագոգների վրա կատարված ահաբեկչությունից սպանվեցին երկու տասնյակից ավելի եւ վիրավորվեցին 300-ից ավելի մարդիկ: Թուրք բարձրաստիճան պաշտոնյաներից ոմանք անմիջապես պատասխանատվությունը բարդեցին միջազգային ահաբեկիչների, ավելի ստույգ՝ «Ալ Ղաիդայի» վրա, որպեսզի շեղեն հանցանքը ներքին՝ թուրքական ահաբեկչական խմբավորումներից: Դրանով նրանք նաեւ կշահեին աշխարհի կարեկցանքը՝ որպես միջազգային ահաբեկչության զոհեր:

Առանց դույզն-իսկ ապացույց ունենալու, արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլը վստահորեն հայտարարեց. «Պարզ է, որ այս ահաբեկչական հարձակումն ունի միջազգային կապեր»: Ներքին գործերի նախարար Աբդուլքադիր Աքսուն, ժամանելով դեպքի վայր, ասաց. «Նման մասշտաբի արարքը խոսում է Թուրքիայից դուրս գտնվող մի կազմակերպության մասին»: Միջազգային հեռահաղորդամիջոցներն աշխարհով մեկ սփռեցին թուրք պաշտոնյաների այս ապատեղեկատվությունը:

Երեք օր անց թերթերի եւ հեռուստացույցների մեծամասնությունն իր հաղորդումների վերնագրերում նշեց այդ կապի մասին այն բանից հետո, երբ մի խմբավորում, որին «կասկածում էին «Ալ Ղաիդայի» հետ կապ ունենալու մեջ», ստանձնեց պատասխանատվությունը: Դա նույն խումբն է, որը սովորաբար ստանձնում է նման արարքների՝ ներառյալ այս ամառ ԱՄՆ-ում եւ Անգլիայում կատարված լուսագրկումների պատասխանատվությունը:

Իսրայելի պատասխանատուները, իրենց շահերից ելնելով, նույնպես մեղքը բարդեցին «Ալ Ղաիդայի» եւ զանազան արաբ ահաբեկչական խմբերի վրա: «Ասոշիեյթեդ պրեսը» հաղորդում է, թե ինչ-որ անանուն իսրայելական կառավարական մի աղբյուր նշել է, որ հարձակումը պետք է կապ ունենա միջազգային ահաբեկչական կազմակերպությունների հետ: Ենթադրվում է, որ ռումբերը պատրաստել են «Ալ Ղաիդան» կամ «Հզբոլլահը»:

Լրատվամիջոցների մեծամասնությունն անտեսեց այն փաստը, որ հարձակումից անմիջապես հետո թուրք-իսլամիստական ռազմատենչ մի խմբակցություն՝ «Արեւելյան ասպետների մեծ ճակատ» անունով (IBDA-C), զանգահարել էր «Անատոլիա նյուզ» գործակալություն եւ ստանձնել կատարվածի պատասխանատվությունը: Խմբակցությունն սպառնացել էր շարունակել հարձակումները, «որպեսզի կանխեն մահմեդականների ճնշումները»: Թուրքական ոստիկանությունը դժգոհությամբ վերաբերվեց այս բացահայտմանը եւ անտեսեց՝ նշելով, որ հարձակումը չափազանց լավ էր կազմակերպված այդ խմբավորմանը պատկանելու համար:

Ի հակադրություն այս ժխտումների, IBDA-C-ն մեծ փորձ ունի նման ահավոր ոճրագործություններ կատարելու: Իսրայելական մի աղբյուրի համաձայն (DEBKA թղթածրար), «1970-ականներից սկսած, IBDA-C-ն տարեկան 3-4 հարձակում է իրականացրել»: Ավելին՝ թուրքական ոստիկանությունը մոռանում է, որ հենց այդ խմբավորմանն էր մեղադրել Ստամբուլում 2000 թ. դեկտեմբերի 31-ին կատարված ահաբեկչության մեջ, որի ընթացքում 10 մարդ էր սպանվել: Ինչպես նշում է իսրայելական DEBKA թղթածրարը, «Թուրքիայում մի քանի անօրինական ահաբեկչական խմբակցություններ կան, որոնք նման արարքներով պայքարում են երկրում հաստատել իսլամական կարգ ու կանոն»:

Մոռացության էր տրված նաեւ այն փաստը, որ սինագոգներից մեկը՝ Նեւե Շալոմը, վերջին 17 տարիների ընթացքում երկու անգամ եւս հարձակման է ենթարկվել: Առաջինը 1986-ին, որի ընթացքում 22 հոգի սպանվել էին եւ 6-ը վիրավորվել, իսկ երկրորդը՝ 1992-ին: Առաջինի ժամանակ թուրք պաշտոնյաները, օգտագործելով ուշադրությունը շեղելու նույն մեթոդը, մեղադրել էին (առանց փաստեր ունենալու) ծայրահեղ պաղեստինցիներին, իսկ երկրորդի դեպքում՝ «Իրանի հովանավորությունը վայելող «Հզբոլլահին»»:

Թուրք կառավարությունն այլ պատճառ եւս ունի հարձակումները վերագրելու միջազգային ահաբեկիչներին: «Քրիսչն սայնս մոնիթոր» պարբերաթերթում Ստամբուլի Սաբանչի համալսարանի պրոֆ. Ալի Չարքօղլուն գրում է, որ եթե այս ահաբեկչական հարձակումները վերագրվեն թուրքական խմբավորումների, ներքին լուրջ քաղաքական խժդժություններ տեղի կունենան Թուրքիայում: «Որեւէ առնչություն նրանց հետ անմիջապես կտրի AKP (իսլամամետ) կառավարության եւ աշխարհիկ իշխանության կողմնակիցների հակամարտությունը», ասել էր Չարքօղլուն:

Ներքին ահաբեկչությունն ու փոքրամասնությունների դեմ բռնությունները նորություն չեն Թուրքիայում: Երկիրը հայերի, հույների, հրեաների, քրդերի, ասորիների ճնշման երկար պատմություն ունի: Հակառակ պաշտոնական կառավարական հաղորդումներին, թե փոքրամասնությունների (հատկապես հրեաների) հանդեպ ոտնձգություններ չկան երկրում, ժամանակ առ ժամանակ հակասեմական արտահայտություններ, այնուամենայնիվ, հնչում են ոչ միայն լրագրողների, այլեւ պաշտոնական անձանց կողմից: Բայց ոչ մի անգամ Թուրքիայի բարձրաստիճան պաշտոնյաները չեն դատապարտել այդ հարձակումները՝ լինի հրեաների թե այլ փոքրամասնությունների դեմ:

Չնայած ներկա դրությամբ ոչ ոք հաստատապես չգիտի կատարողների ճշգրիտ հակումները կամ ինքնությունները, այդուհանդերձ, միջազգային հասարակությունը չպետք է հալած յուղի տեղ ընդունի թուրքական վարկածը, թե կատարվածը միջազգային ահաբեկիչների գործն էր:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Կալիֆոռնիա կուրիեր»

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ

Ռամսֆելդ. «Պատրաստ ենք միջուկային հարված հասցնել ԿԺԴՀ-ին»

Աշխատանքային այցով Սեուլ ժամանած ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդը երեկ հայտարարել է, որ իր երկիրը հաստատ մտադիր է Հարավային Կորեան պաշտպանել հյուսիսային հարեւանի՝ ԿԺԴՀ-ի հնարավոր հարձակումից: Նա խոստացել է «Հարավային Կորեան ծածկել միջուկային հովանոցով»:

Միեւնույն ժամանակ Ռամսֆելդը ընդգծել է, որ անհրաժեշտության դեպքում ԱՄՆ-ը կարող է միջուկային հարված հասցնել ԿԺԴՀ-ին: Իր հարավկորեացի պաշտոնակցի հետ հանդիպում ունենալով՝ ամերիկացի նախարարը քննարկել է Հարավային Կորեայում տեղաբաշխված ամերիկյան 37 հազարանոց զորամիավորումը երկու Կորեաները բաժանող ապառազմականացված գոտուն մոտեցնելու հարցը: ԱՄՆ-ը եւ Հարավային Կորեան համաձայնել են մասնավորապես հետեւյալ հարցում. «ԿԺԴՀ-ն, որը խոստովանել է միջուկային զենքի մշակման սեփական ծրագրի գոյությունը, սպառնալիք է ներկայացնում ոչ միայն Ասիայի, այլեւ ամբողջ աշխարհի անվտանգության համար»:

Հյուսիսային Կորեան միջուկային զենքի փորձարկումներ չի անցկացրել, սակայն ԿՀՎ-ի ստացած տվյալները վկայում են, որ այդ երկիրը եռանդագին շարունակում է զանգվածային բնաջնջման զինատեսակների, այդ թվում միջուկային, կենսաբանական եւ քիմիական զենքի, ինչպես նաեւ դրա արձակման միջոցների մշակումը: «Վաշինգտոն թայմս» թերթը նշում է, որ ԱՄՆ վարչակազմը Փենյանից պահանջում է դադարեցնել սեփական միջուկային ծրագիրը: ԿԺԴՀ ղեկավարությունը հրաժարվում է դա անել, իր հերթին պահանջելով, որ նախ ԱՄՆ-ի հետ կնքվի չհարձակվելու եւ մարդասիրական օգնությունը վերսկսելու պայմանագիր:

Պենտագոնն Իրաքում փոխել է մարտավարությունը

Իրաքում արդեն 3-րդ գիշերն անընդմեջ ամերիկյան ուժերի ստորաբաժանումները գնդակոծում են Տիկրիտի շուրջն ընկած այն տարածքները, որտեղ գտնվում են պարտիզանների ենթադրյալ դիրքերը: Պենտագոնի աղբյուրներից մեկը CNN հեռուստաընկերության թղթակցին հայտնել է, որ Իրաքում ամերիկյան զորքերը փոխել են ռազմավարությունը եւ սկսել են օդուժ եւ ծանր սպառազինություն օգտագործել տապալված վարչակարգի կողմնակիցների ենթադրյալ ենթակառույցը ոչնչացնելու համար: Երեկ գիշեր մասնավորապես գնդակոծվել է իրաքյան բանակի նախկին բունկերներից մեկը, որը ներկայումս կարող է պարտիզանների հենակետ ծառայել:

Նոր մարտավարությունն Իրաքում ամերիկյան բանակի նոր, առավել հարձակողական ռազմավարության բաղկացուցիչ մասն է, նշել են Պենտագոնի ներկայացուցիչները: Միեւնույն ժամանակ ԱՄՆ ռազմական գերատեսչությունում հայտարարել են, թե նոր մարտավարությունը չի կարելի համեմատել պաղեստինյան գրավյալ տարածքներում իսրայելցի զինվորականների կողմից իրականացվող պատժիչ գործողությունների հետ: Ամերիկացիներն ընդգծում են, որ իրենց գործողությունների նպատակն իրաքցիների ռազմական օբյեկտների ոչնչացումն է: «Կոալիցիայի ուժերը շարունակում են ոչնչացնել այն բոլոր շենքերը, որոնք հակառակորդը կարող է օգտագործել հարձակումների մշակման, զենքի արտադրության կամ զրոհայինների կեցության համար: Դրանք պատժիչ միջոցներ չեն, այլ ուղղված են զրոհայինների եւ նրանց կառույցների դեմ», նշել են Պենտագոնի աղբյուրները, մանրամասնելով, որ շենքերի ոչնչացումից առաջ փակվում են մերձակա փողոցները եւ դուրս են բերվում խաղաղ բնակիչները:

«Դեյլի միրորի» թղթակիցը կարող էր սպանել Բուշին կամ թագուհուն

Մեծ Բրիտանիայում երեկ մեծ աղմուկ է հանել «Դեյլի միրոր» թերթի հրապարակումը, որի թղթակիցներից մեկին հաջողվել էր կեղծ փաստաթղթերով Բուքինգհեմյան պալատում աշխատանքի ընդունվել ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի այցելությունից ընդամենը երկու ամիս առաջ: Թագուհու պալատում որպես սպասավոր աշխատած Ռայան Փերին աշխատանքից ազատվել է երեկ առավոտյան: Իր իսկ խոստովանությամբ, ինքը քանիցս հնարավորություն է ունեցել թունավորելու թագուհուն, ինչպես նաեւ Ջորջ Բուշի մերձավորագույն օգնականներ Կոնդոլիզա Ռայսին եւ Քոլին Փաուելին, որոնց սպասարկել է ճաշկերույթի ժամանակ:

«Եթե նա ահաբեկիչ լիներ, ապա հեշտությամբ կկարողանար սպանել Բուշին կամ թագավորական ընտանիքի անդամներին», պնդում է «Դեյլի միրորը»: Թերթը նշում է, որ Փերին թագուհու մոտ աշխատանքի էր ընդունվել մոտ երկու ամիս առաջ, արձագանքելով Բուքինգհեմյան պալատի սայթում հրապարակված աշխատանքի հրավերին: Նրա ներկայացրած կեղծ փաստաթղթերն ու հանձնարարականները չէին ստուգվել: Փերին աշխատում էր իր իսկական անունով, բայց պահակային ծառայությունն այդպես էլ չիմացավ, որ նա լրագրող է:

Անվտանգության ծառայությունների այս խոշոր ձախողմանն առնչվող սենսացիոն հրապարակումը համընկավ ԱՄՆ նախագահի լոնդոնյան այցին, որի առթիվ ապահովության արտակարգ միջոցներ են ձեռնարկվել: Պալատում իր թղթակցի աշխատանքին «Դեյլի միրորը» 15 էջ է հատկացրել, առաջին էջում տպագրելով պալատի պաշտամբում կանգնած Ռայան Փերիի լուսանկարը: Բրիտանական հեռուստաալիքները շարունակ ցուցադրում են Լոնդոնով անցնող թագուհու կառքը, որի հետնամասում կանգնած է համազգեստավոր Փերին:

Նախկին սպասավորի վկայությամբ, ինքը պալատում ազատորեն տեղաշարժվել է իր աշխատանքի առաջին իսկ օրվանից, մուտքի մոտ նրա պայուսակները չեն ստուգել: Ամեն օր Փերին պալատ է տարել լուսանկարչական ապարատ, բայց իրեն ոչ մի անգամ չեն խուզարկել: «Դեյլի միրորի» լուսանկարներում կարելի է տեսնել նախագահ Ջորջ Բուշին հատկացված ննջարանը եւ Էլիզաբեթ Բ թագուհու ճաշի սեղանը: Փերին մի քանի անգամ էլեկտրասայլակով բեռներ է տեղափոխել եւ կկարողանար պալատ մտցնել նաեւ ռումբ:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Նոյեմբերի 11-ին, ժամը 22.00-24.00-ը Հանրային հեռուստատեսությամբ ուղիղ հեռարձակմամբ հեռուստամարաթոն-դրամահավաք էր «Ազգային գրականությանը ազգային պաշտպանություն» նշանաբանով: Մինչեւ հեռուստամարաթոնի սկսվելը փորձում էինք գուշակել, թե ովքեր եւ ինչ մասնակցություն էին ունենալու ազգային գրականության պաշտպանությանը: Համոզված էինք ով-ով, բայց մեր երկրի ամենաճանաչված գործարարներից մեկը՝ «Գրանդ հոլդինգի» նախագահ Հրանտ Վարդանյանն իր մասնակցությունն ունենալու է: Այդպես էլ եղավ: Համահայկական գրական

հատկապես «Եհովայի վկաների» եւ «Հոգեգալստականների» հետեւորները: Առանց գործող եկեղեցու դժվար, գրեթե անհնար է հսկայաքանակ մի բնակչություն փրկել հոգեւոր այլասերումից: Եվ պատահական չէր եկեղեցու հիմնարկեքին ներկա Ամենայն հայոց կաթողիկոս, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ի բարեմաղթանքը «Վարդանյան ընտանիք» հիմնադրամին եւ անձամբ Հրանտ Վարդանյանին.

- Հոգեկան ուրախություն ենք ապրում ամեն անգամ, երբ նոր եկեղեցու հիմնարկեք կամ օծում ենք կատարում: Գոհություն ենք հայտնում առ Աստված, որ այս եկեղեցին այսօր մեր ազնիվ բարերարի շնոր-

որեւէ այլ ալիքով: Անգամ... բողոքներ են ստացվում շատ ու շատ ծնողներից, ովքեր կամ օրվա լրատվությունը պետք է բաց թողնեն, կամ երկրորդ հեռուստացույց գնեն:

Թվարկենք (սոսկ թվարկենք) եւս մի քանի բարեգործական ակտեր «Գրանդ հոլդինգի» եւ «Վարդանյան ընտանիք» հիմնադրամի գործունեությունից:

Երեքուկես տարի Երեւանի Վիկտոր Համբարձումյանի անվան դպրոցում (այստեղ սովորել է Հրանտ Վարդանյանը) ամենամյա նորոգումներ են կատարվում, իսկ բոլոր ուսուցիչներն ամեն ամիս ստանում են հավելավճար ամերիկյան 50 դոլար գումարի չափով:

Վերջերս Հայաստանում նկարահանված լավագույն ֆիլմերից մեկը՝ Ալբերտ Մկրտչյանի «Ուրախ ավտոբուս» ֆիլմը մասնակցեց միջազգային մի շարք փառատոների եւ մրցանակներ բերեց: Փառատոներին մասնակցությունը եւս կատարվեց Հրանտ Վարդանյանի, նրա ղեկավարած ձեռնարկության եւ «Վարդանյան ընտանիք» հիմնադրամի հովանավորությամբ: Գրողների միության թարգմանությունների բաժնի աշխատողները մեկ տարուց ավելի մշտական աշխատավարձ էին ստանում: Անապահով գրողների մեր ժամանակներում դա զգալի օգնություն էր:

Շախմատի ֆեդերացիային եր-

Այսպիսի մարդկանցով է, որ պիտի շենանանք եւ հարստանանք

ֆոնդին Հրանտ Վարդանյանը նվիրաբերեց զգալի գումար:

Ես ներկա եմ եղել իմ մի քանի գրքերի շնորհանդեսներին: Այս հեղինակների գրքերի հովանավորը Հրանտ Վարդանյանն է եղել: Եվ դա ինձ զարմացրեց: Ինչո՞ւ...

Մեր ժամանակներում միայն հազվագյուտ գրքեր են տպագրվում պետական հովանավորությամբ (եթե, իհարկե, հաշվի առնենք գրքի այսօրվա շուկան եւ պետական պատվերի բաժինն այդ շուկայում): Ով ասես գիրք է տպագրում: Բայց շատ քիչ գրքեր ունեն մնայուն արժեք, քիչ հեղինակներ կարող են հավակնել գրողի բարձրագույն կոչմանը: Անկեղծ ասած, չէի կարծում, որ գործարարը, եթե անգամ նա խոշոր գործարար է, կարող էր ուշադիր լինել առանձին գրքերի նկատմամբ եւ ճիշտ գնահատել արժեքավոր գրականությունը:

- Ի՞նչ է, կարծում եք, որ եթե մենք գրքեր չենք տպագրում, բանաստեղծություններ չենք գրում՝ գրականությունից հեռու մարդի՞կ ենք,- ծիծաղելով ասաց Հրանտ Վարդանյանը, ապա լրջորեն ավելացրեց: -Լավ ընթերցողը նույնպես գրականության մարդ է:

Երիցս ճիշտ է ասված: Ճիշտ է, ոչ միայն գրականության, այլեւ մշակույթի, հոգեւոր ոլորտի առումով ընդհանրապես: Եվ ուրախալին այն է, որ Հրանտ Վարդանյանն իր խոսքը միշտ էլ ապացուցում է գործով:

Ընդամենը վերջերս՝ նոյեմբերի 4-ին, Արարատի մարզի Մասիս քաղաքում տեղի ունեցավ նոր կառուցվելիք եկեղեցու հիմնարկեքը (ճարտարապետներ՝ Արթուր եւ Անահիտ Թարխանյաններ): Այս նոր եկեղեցին, որն իր մեծությամբ երկրորդն է լինելու Հայաստանում Երեւանի Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցուց հետո, կառուցվելու է «Վարդանյան ընտանիք» բարեգործական հիմնադրամի միջոցներով: Մեկ միլիոն ամերիկյան դոլար գումարը գերազանցող այս տաճարի հիմնարկեքի ժամանակ «Գրանդ հոլդինգի» նախագահ Հրանտ Վարդանյանն ասաց.

- Կարծում եմ, այս տարածքի ժողովրդին եկեղեցին շատ անհրաժեշտ է, եւ «Վարդանյան ընտանիք» հիմնադրամն իր բարեգործական աշխատանքներից կարեւորագույններից մեկը համարում է այս եկեղեցու շուտափույթ կառուցումը:

Այո, Մասիսում Հայ առաքելական եկեղեցի կառուցելն անչափ անհրաժեշտ է: Մայրաքաղաքին մերձ այս քաղաքում, շրջակա գյուղերում արդեն փորձում են տերունորհություն անել աղանդները,

հիվ տիպի իրականություն դառնա եւ վեր հառնի: Այսպիսով, մեր ժողովրդի հայացքը դառնում է դեպի իր հայրերի նվիրական հավատքը, լցվում լավատեսությամբ եւ հույսով դեպի վաղվա լուսավոր օրը: Այսպիսի գործերով է, որ պիտի շենանանք ու հարստանանք:

- Եկեղեցու հիմքի ցեմենտապատումն է կատարված միայն: Բայց այսօր արդեն այստեղ մոմեր են վառվում, հավատքի մոմեր:

Այսպիսի գործեր Հրանտ Վարդանյանի «Վարդանյան ընտանիք» հիմնադրամի եւ «Գրանդ հոլդինգի» կենսագրություններում անչափ շատ են: Եվ միայն դրանց սոսկական թվարկումն առանց չափազանցության էջեր կզբաղեցներ: Խոսենք մի քանիսի մասին:

Վերջերս շուքով նշվեց «Հայրենիք» հեռուստաալիքի ստեղծման 2-րդ տարեդարձը, որի ստեղծման գաղափարը նույնպես Հրանտ Վարդանյանինն է: Այս հեռուստաալիքը (որի մասին մի քանի անգամ գրել է **«Ազգը»**) առանձնահատուկ է ոչ միայն Հայաստանի հեռուստաալիքների այսօրվա անչափ խիտ ցանցում, այլեւ հետխորհրդային հան-

Ցմահ ամենամսյա թոշակ են ստանում ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսները եւ Հայաստանի աշխատանքի բոլոր հերոսները՝ թվով մոտ 200 հոգի:

Զգալի ներդրումներ են կատարվում «Հայաստան» համահայկա-

կար ժամանակ հովանավորել է կրկին Հրանտ Վարդանյանը, իսկ վերջերս շախմատի կանանց հավաքականը սպորտային սխրանք գործեց՝ նվաճելով Եվրոպայի չեմպիոնի կոչումը: Պատմական այս հաղթանակի միակ արձագանքողը,

Հրանտ Վարդանյանը խանդաղատանքով է հետեւում մեր շախմատիստների հաջողություններին:

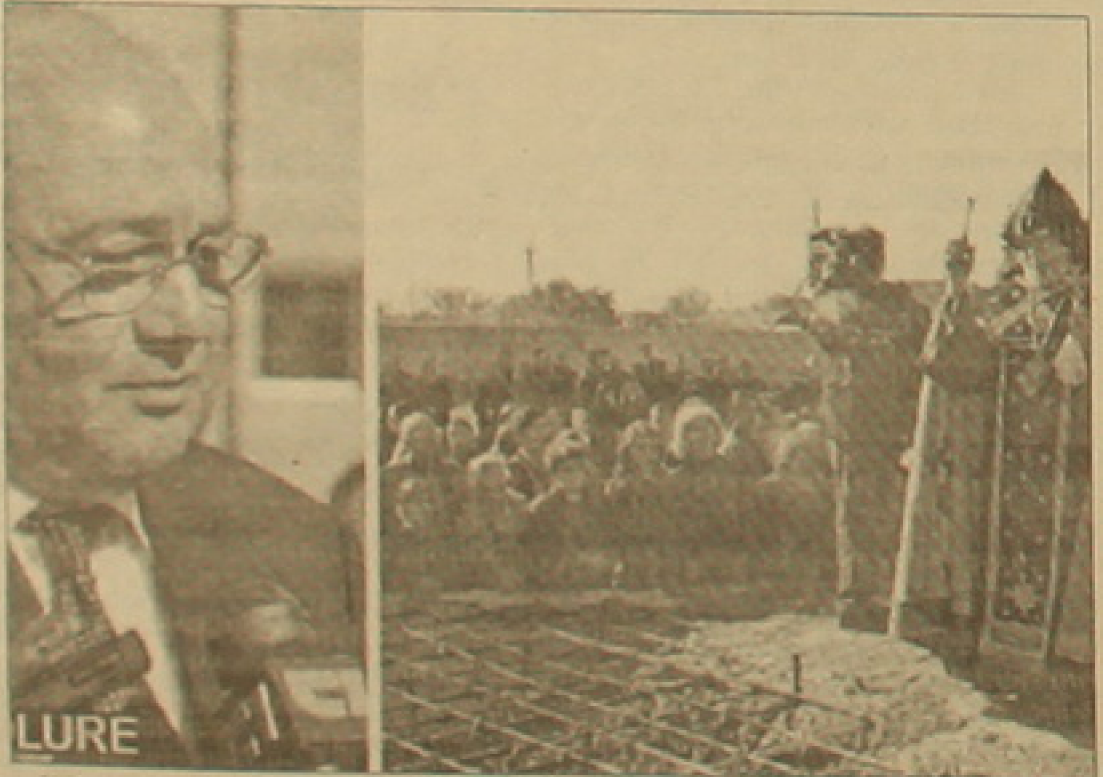

Վեհափառ հայրապետը հիմնարկեքն է կատարում Մասիսում կառուցվելիք եկեղեցու:

րապետությունների ողջ տարածքում: Միայն երեխաների համար նախատեսված հաղորդումների ընթացքում ոչ մի գովազդ չի հաղորդվում, այսինքն՝ խոսք անգամ չի կարող լինել ինքնածախսածածկման կամ եկամուտ ունենալու մասին: Ամեն ինչ արվում է բարեգործական հիմունքներով: Ամենաբարձր կարգի ռեժիսորներ, օպերատորներ, արտիստներ են աշխատում հեռուստաընկերությունում, ամենաբարձր ճաշակի ֆիլմեր են ցուցադրվում: Իսկ արդեն ուշ ժամի, երբ երեխաները քնած են, ներկայացվում են դասական երաժշտության գոհարներ, այնպիսի ստեղծագործություններ, որոնք չեն ցուցադրվում ուրիշ

կան հիմնադրամին:

Երգի-պարի «Կռունկ» համահայկական փառատոնի գլխավոր հովանավորներից մեկը եղել է «Գրանդ հոլդինգ»-ը:

Հովանավորվել են «Հայոց տուն» կենտրոնի գրքերի տպագրությունը եւ ֆիլմերի արտադրությունը, Երեւանի պետական ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի մի քանի համերգաշարեր:

Շատ լավ գիտակցելով հայ մշակույթի առաջնահերթությունն ու կարեւորությունը, Հրանտ Վարդանյանի ցանկությամբ ու միջոցներով հովանավորվել են Երեւանի կինոյի եւ թատերական արվեստի ինստիտուտի (ռեկտոր՝ Սոս Սարգսյան) աշխատողներն ու ուսանողները:

մեր հերոսներին միակ մեծարողը եւ պարգեւատրողը նա եղավ:

Երեւանի գազանանոցում գտնվող «Գրանդ» փղիկն այսօր դարձել է Հայաստանի երեխաների խորհրդանիշը: Այժմ պատրաստվում է «Գրանդի» համար մի էգ փիղ բերել Հնդկաստանից: Մեծ հարսանիք է սպասվում, որը խոստանում է վերածվել համազգային տոնախմբության:

Հրանտ Վարդանյանի բարեգործությունները սոսկ մշակույթի, հոգեւոր ոլորտին չեն վերաբերում: Երկար ժամանակ Գյումրու 200 կարիքավոր ընտանիքներ 5000-ական դրամ էին ստանում: Արդեն կարծես ավանդույթ է դարձել «Գրանդ հոլդինգի» ուղարկած ամանորյա նվերները Հայաստանի բոլոր գերատեսչություններին, հիմնարկներին, մանկատներին, ծերանոցներին ու ԶԼՄ-ներին (ամեն տարի մոտ 120 հազար դոլար գումարի չափով ծխախոտ, քաղցրեղեն, լամպեր եւ այլ նվերներ)...

Մենք մեր հոդվածներից մեկը վերնագրել էինք «Մանթաշովների ժամանակը»: Այո, Մանթաշովների ժամանակ է նաեւ, որովհետեւ կա, աշխատում է Հրանտ Վարդանյանը: «Մեր ազգը գոյատեւել է առաջին հերթին իր մշակույթով եւ հոգեւոր աշխարհով: Մեզանից ամեն մեկը դա պետք է լավ գիտակցի եւ սատար կանգնի», մի անգամ ասաց Հրանտ Վարդանյանը: Ինքն այդպես է անում:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Թշնամական արտահայտություններ

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կ.Պոլսի Հայոց պատրիարք Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մութաֆյանը, անդրադառնալով Թուրքիայում հայկական դպրեվանքի հաստատման անհրաժեշտությանը, նշել է, թե Թուրքիայի հայությունը ոչ թե պահանջում է հոգեւոր ուսումնարան կառուցել, այլ ցանկանում է, որ թուրքական համալսարաններից մեկում բացվի հատուկ ամբիոն, որտեղ հնարավոր կլինի պատրաստել հայ ուսուցիչներ եւ հոգեւորականներ:

Թուրքական «Միլիեթ» թերթին տված հարցազրույցում ակնարկելով, որ Թուրքիայում ապրում են 80 հազար հայեր, պատրիարքը հիշեցրել է, որ Թուրքիայի հայկական եկեղեցիները չունեն բավարար հոգեւորականներ: Նա նշել է, որ անհրաժեշտ է պատրաստել 25-30 քահանա եւ 1-2 վարդապետ: Պատրիարքն ընդգծել է նաեւ, որ հայկական եկեղեցիների նկատմամբ թշնամական արտահայտություններ կան Թուրքիայում օգտագործվող դասագրքերում, որոնցում պնդվում է, թե դրանք ահաբեկչության կենտրոններ են:

«Եթե երկու կողմերն էլ այսպիսի տողեր արձանագրեն իրենց պաշտոնական պատմության մեջ, ապա մենք հավիտենապես թշնամի կմնանք միմյանց նկատմամբ»,- հայտարարել է Կ. Պոլսի Հայոց պատրիարքը:

Գրադարանը շարունակում է աշխատել

Այս գեղեցիկ գրադարանի պատմությունը սկսվել է 1921 թ. մայիսի 25-ին՝ համաքաղաքացի բանաստեղծ Հովհաննես Հովհաննիսյանի ջանքերով եւ կրում է բանաստեղծի անունը:

Այժմ ավանդներով հարուստ այս գրադարանի աշխատանքը շարունակում են մի խումբ բարեխիղճ գրադարանավարներ: 1997 թ. փետրվարի 13-ից ԳԿՀ-ը ենթարկվում է Էջմիածնի քաղաքապետարանի «Կրթություն» միացյալ տնօրինությանը եւ կազմված է 9 գրադարանից:

Ինչպես ասում է ԿԳ-ի մեթոդիստ (նախկինում՝ փոխտնօրեն) Լիդա Միքայելյանը. «Ի՞նչ կենտրոնական գրադարան կարող է լինել, եթե չկա համալրում, եթե չենք կարող օգնել մասնաճյուղերին»:

Սակայն տիկին Լիդայի նման գրադարանավարներն են իրենց ուսերին պահում այսօրվա դժվարին պայմաններում գտնվող գրադարանները: Նրա նախաձեռնությամբ կազմվում են միջոցառումների, ցուցահանդեսների ու ցուցապաստառների նյութերը, որոնք ամսեամիս թարմացվում են, նորացվում: Ընթերցողին են ներկայացված Մայր տաճարի 1700-ամյակը, Արամ Խաչատրյանի 100-ամյակը, «Նարեկի» 1000-ամյակը ցուցահանդեսները:

Գրադարանում կազմակերպվել է պոեզիայի երեկո՝ նվիրված Ս. Կապուտիկյանի ստեղծագործությանը, որին ներկա է եղել բանաստեղծուհին: Գրադարանում ավանդական են դարձել Հ. Շիրազի պոեզիային նվիրված ամենամյա միջոցառումները ապրիլ ամսին, որին մասնակցում են նաեւ Էջմիածնի քոլեջի ուսանողները:

Ցավալի է, բայց ԿԳ-ը ձմռանը չի ջեռուցվում, գրադարանը չի ֆինանսավորվում: Ավելին, գրադարանին պատկանող երկու սենյակ վաճառված է:

ՆԵԼԼԻ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

Վանկուվերում ընթացող ծանրամարտի աշխարհի տղամարդկանց 73-րդ առաջնությունում առաջին լուրջ հաջողությանը հասան նաեւ հայ ծանրորդները: Մինչեւ 77 կգ քաշային ծանրորդների մրցավեճում իրեն գերազանց դրսեւորեց գյումրեցի Գեւորգ Դավթյանը: Նա աշխարհի եւ Եվրոպայի պատանեկան ու երիտասարդական առաջնությունների մրցանակակիր է: Եվ ահա Գեւորգը հաջողության հասավ նաեւ մեծահասակների մրցավեճում: Չեմպիոնի կոչման համար բավական համառ ու սուր մրցակցություն էր ծավալվել հայ ծանրորդի, իրանցի Ֆալահաթի Մոհամադ Նեյադի, թուրք Ռեյհան Արաբա-

Գեւորգ Դավթյանն աշխարհի փոխչեմպիոն

16-ամյա Հռիփսիմե Խուրշուդյանն ամենակրտսեր մասնակիցն է

գույնն էր եւ արժանացավ փոքր ոսկե մեդալի:

77 կգ քաշային ծանրորդների մրցավեճին Հայաստանից մասնակցեց եւս մեկ ծանրորդ՝ Սիդնեյի օլիմպիադայի խաղերի բրոնզե մրցանակակիր Արսեն Մելիքյանը: Վերջինս երկամյա որակազրկումից հետո առաջին անգամ էր դուրս գալիս միջազգային մրցասպարեզ: Թերեւս մրցումների փորձի բացակայությունն էր պատճառը, որ Արսենն անհաջողության մատնվեց: Պոկում վարժությունում նա չկարողացավ հաղթահարել պատվիրված նախնական քաշը եւ 0 ստացավ՝ դուրս մնալով պարգեւների համար մղվող պայքարներից: Իսկ որ Արսենը կարող էր մեդալի արժանանալ,

ցմահ, իսկ մյուս երկու ծանրորդները՝ երկու տարով: Միջազգային ֆեդերացիայի այս որոշումը հարուցել է Բուլղարիայի մարզական հասարակության բուռն զայրույթը: Բուլղարիայի երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Վասիլ Իվանով-Լուչանոն հայտարարել է, որ երկրի ծանրամարտի պատվիրակության վերադարձից հետո վճռել են դատի տալ մարզաձեւի միջազգային ֆեդերացիային:

Վանկուվերում տղամարդկանց առաջնությանը զուգահեռ անցկացվում է նաեւ կանանց աշխարհի 16-րդ առաջնությունը: Առաջին անգամ աշխարհի առաջնության մրցահարթակ դուրս եկավ նաեւ հայ մարզու-

ցիօղլուի եւ չին ծանրորդ Լի Հոնգլիի միջեւ: Ի վերջո, հաջողությունն ուղեկցեց իրանցի ծանրորդին: Նա երկամարտի 357,5 կգ (155+202,5) արդյունքով նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Գեւորգ Դավթյանը հաղթողին զիջեց ընդամենը 2,5 կգ-ով եւ ճանաչվեց աշխարհի փոխչեմպիոն: Նա պոկում վարժությունում բարձրացրեց 160 կգ-անոց ծանրաձողը, հրումում ցույց տվեց 195 կգ արդյունք եւ երկամարտում հասավ 355 կգ ցուցանիշի: Նման արդյունք ցույց տվեց նաեւ թուրք ծանրորդը, որը, սակայն, անձնական քաշով 200 գրամով ծանր էր մեր մարզիկից, ուստի բավարարվեց բրոնզե մեդալով: Առանձին վարժություններում Գեւորգը նվաճեց բրոնզե եւ արծաթե մեդալներ: Հետաքրքրական է, որ իրանցի ծանրորդը պոկում վարժությունում ցույց էր տվել համեստ արդյունք (155 կգ) եւ մեդալի չարժանացավ: Այդ վարժությունում փոքր ոսկե մեդալը նվաճեց ընդհանուր հաշվարկով 4-րդ տեղը գրաված չին ծանրորդ Լի Հոնգլին: Արծաթե մեդալի արժանացավ ռուսաստանցի Վյաչեսլավ Երշովը, որը նույնպես բարձրացրել էր 162,5 կգ, սակայն անձնական քաշով ծանր էր չինացուց: Երշովը երկամարտի արդյունքով (345 կգ) 7-րդն էր: Հրում վարժությունում իրանցի Նեյադը լավա-

խոսում է այն փաստը, որ նա հրում վարժությունում բարձրացրեց 190 կգ-անոց ծանրաձողը:

«Ազգն» իր ընթերցողներին տեղեկացրել էր, որ աշխարհի առաջնության մեկնարկում դոպինգ-ստուգման ժամանակ անալիզները փոխելու պատճառով բուլղարացի երեք ծանրորդների՝ օլիմպիական չեմպիոն Գալաբին Բոեւսկուն (69 կգ), աշխարհի չեմպիոններ Գեորգի Մարկովին (77 կգ) եւ Զլատան Վանեւին (85 կգ) որակազրկել էին: Ընդ որում, Բոեւսկին որակազրկվել է

հին Հռիփսիմե Խուրշուդյանը: Նա Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության բրոնզե մրցանակակիր է: Բնականաբար, Հռիփսիմեին դժվար էր մրցակցել անվանիների հետ: Կարծում ենք, նրա արդյունքը պետք է բավարար համարել: Նա 63 կգ քաշային մարզուհիների մրցավեճում 38 մասնակիցների մեջ գրավեց 20-րդ տեղը: Հարկ է նշել, որ Հռիփսիմեն ամենակրտսեր մասնակիցն էր: 16-ամյա մարզուհին երկամարտում ցույց տվեց 202,5 կգ (90+112,5) արդյունք: Իսկ չեմպիոնուհու կոչմանն արժանացավ ուկրաինուհի Նատալյա Սկակունը: Նա երկամարտում ցույց տվեց 247,5 (110+137,5) արդյունք: Ընդ որում, հրում վարժությունում բարձրացնելով 138 կգ, Սկակունը 0,5 կգ-ով բարելավեց չին ծանրորդ Լյու Սյայի համաշխարհային ռեկորդը: Եվս մեկ աշխարհի ռեկորդ իր օգտին գրանցեց բելառուսցի մարզուհի Հաննա Բաչուշկան, որը պոկում վարժությունում ցույց տվեց 113,5 կգ արդյունք: Այս վարժությունում էլ բարելավվեց չին մեկ այլ մարզուհու՝ Սյաֆեն Ցիյանի նախկին ռեկորդը: Երկամարտում բելառուսցի մարզուհին 240 կգ (112,5+127,5) արդյունքով գրավեց 3-րդ տեղը: Իսկ արծաթե մեդալին արժանացավ չին մարզուհի Խիա Լիուն՝ 245 կգ (107,5+137,5):

Նախանց երեք հորիզոնականով

ՖԻՖԱ-ն հրապարակել է ֆուտբոլի ազգային հավաքականների վարկանիշային հերթական ցուցակը նոյեմբերի 19-ի դրությամբ: Աշխարհի 204 հավաքականների մեջ Հայաստանի ընտրանին 112-րդն է: Նրա հաշվին գրանցված է 411 միավոր: Նախորդ ամսվա համեմատ ՀՀ հավաքականը 3 հորիզոնականով նահանջել է: Ինչ վերաբերում է ուժեղագույններին, ապա առաջին հնգյակը մնացել է անփոփոխ: Ընդ որում, ֆրանսիացիներն աստիճանաբար կրճատում են միավորների տարբերությունը բրազիլացիներից: 3 հորիզոնականով առաջընթաց է ապրել Մեքսիկայի հավաքականը, որը եզրափակում է լավագույն հնգյակը: Նախորդ ամսվա համեմատ լավագույն տասնյակում տեղ է գրավել Չեխիայի ընտրանին:

Ահա դասակարգման ցուցակի 20 լավագույն հավաքականների ցուցանիշները.

1.	Բրազիլիա	852
2.	Ֆրանսիա	826
3.	Իսպանիա	785
4.	Արգենտինա	750
5.	Մեքսիկա	742
6.	Հոլանդիա	740
7.	Թուրքիա	739
8.	Անգլիա	738
9.	Գերմանիա	736
10.	Չեխիա	735
11.	Իտալիա	733
12.	ԱՄՆ	732
13.	Դանիա	714
14.	Կամերուն	712
15.	Իռլանդիա	706
16.	Բելգիա	696
17.	Շվեդիա	681
18.	Պորտուգալիա	680
19.	Կոստա Ռիկա	679
20.	Խորվաթիա	662

«Միլանն» ու «Շալկե-04-ը» հրավիրում են Կուրանիին

Իտալական «Միլանը» հետաքրքրվում է գերմանական ֆուտբոլի նոր հայտնությամբ՝ երկրի ազգային հավաքականի եւ «Շտուտգարտի» հարձակվող Քեւին Կուրանիով: Ֆուտբոլիստի գործակալ Կառլ-Հայնց Ֆերստերը նշել է, որ «Միլանը» շատ լուրջ առաջարկ է կատարել Կուրանիին, սակայն մինչ իտալական ակումբի հետ բանակցելը, հարկ է բանակցություններ սկսել «Շտուտգարտում» նրա հետագա ծակասագրի առնչությամբ: 21-ամյա ֆուտբոլիստը խոստովանել է, որ զգացված է իր նկատմամբ հանրահայտ ակումբի կողմից ցուցաբերվող վերաբերմունքով: Դա նրա համար մեծ խթան է հետագայում իր վարմետությունը կատարելագործելու համար: Կուրանիով հետաքրքրվում է նաեւ «Շալկե-04-ը», որը երազում է հաջորդ մրցաշրջանում հարձակողական ուժեղ երկյակ կազմավորել հանձինս «Շտուտգարտի» ֆուտբոլիստի եւ բրազիլացի Այլտոնի: Վերջինս, ինչպես հայտնի է, հաջորդ մրցաշրջանում «Վերդերից» տեղափոխվելու է Շալկե-04»:

Օուենը նախընտրում է չեմպիոնների լիգան

«Լիվերպուլի» եւ Անգլիայի հավաքականի հարձակվող Մայքլ Օուենը մտադիր է մրցաշրջանի ավարտից հետո հեռանալ թիմից, եթե ակումբին չհաջողվի չեմպիոնների լիգայի ուղեգիր նվաճել: Նա նշել է, որ ցանկանում է ֆուտբոլում բարձունքներ նվաճել, ինչը հնարավոր է միայն ուժեղագույն թիմերի հետ մրցավեճում: «Լիվերպուլի» գլխավոր մարզիչ Ժերար Ուլյեն հույս ուներ, որ հարձակվողը նոր պայմանագիր կկնքի ակումբի հետ, սակայն Օուենն այդ հարցի լուծումը կապում է չեմպիոնների լիգայի ուղեգրի նվաճման հետ: Բնականաբար, եթե «Լիվերպուլը» չեմպիոնների լիգայում հանդես գալու իրավունք նվաճի, ապա Մայքլը կերկարաձգի պայմանագրի ժամկետը, որը լրանում է 1,5 տարի հետո:

Ներկայում անգլիական ֆուտբոլի «աստղով» հետաքրքրվում են իսպանական «Ռեալն» ու «Բարսելոնը», ինչպես նաեւ «Չելսին»: «Լիվերպուլի» ղեկավարությանը հարկ է վճռել վաճառե՞լ Օուենին մինչեւ պայմանագրի ավարտը, թե՞ փաստորեն առանց փոխհատուցման նրան զիջել այլ ակումբի, եթե հանկարծ բանակցությունները հաջողությամբ չավարտվեն:

Մարդ-համակարգիչ մրցավեճում հաղթողը չորոշվեց

Նյու Յորքում ավարտվեց Գարի Կասպարովի եւ «Ֆրից-8» համակարգչի միջեւ շախմատային յուրօրինակ մրցախաղը: Ավարտական՝ չորրորդ պարտիան խաղաղ ելք ունեցավ՝ այդպես էլ մրցախաղում չորոշելով հաղթողին: Չորրորդ պարտիայում մրցակիցները խաղարկեցին թագուհու գամբիտի տարբերակը: 12-րդ քայլին արդեն ուրվագծվեց սպիտակներով խաղացող համակարգչի առավելությունը: Սակայն 13-րդ քայլին մտածելով 20 րո-

պե, Կասպարովը նորույթ կիրառեց՝ հրաժարվելով անխուսափելի թվացող թագուհու զոհաբերությունից եւ կարողացավ հավասարեցնել դիրքը: Ընդհանրապես այս պարտիայում մրցող կողմերն աշխատում էին ռիսկի չդիմել: Եվ արդեն 27-րդ քայլին մրցակիցները համաձայնեցին ոչ-ոքի արդյունքի: Հետաքրքրական է, որ համակարգիչների հետ սեւ խաղաքարերով անցկացրած 22 պարտիաներից եւ ոչ մեկում Կասպարովին չէր հաջողվել հաղթել: Այսպիսով, մարդ-համակարգիչ յուրօրինակ մրցախաղում 3-րդ անգամ գրանցվեց ոչ-ոքի արդյունք: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի Վլադիմիր Կրամնիկը ոչ-ոքի (4-4) ավարտեց 8 պարտիայից բաղկացած մրցախաղը «Ֆրիցի» մեկ այլ վարկածի հետ, իսկ այս տարվա փետրվարին, կրկին Նյու Յորքում Կասպարովը վեց պարտիայից բաղկացած մրցամարտում խաղաղ դաշն կնքեց իսրայելական «Դիպ Ջունիորի» հետ: Կասպարովը որպես պարգեւ ստացավ 175 հազար դոլար եւ ոսկյա արձանիկ, իսկ ահա համակարգչի էլեկտրոնային ուղեղում պատրաստվում են պահպանել այդ մրցանակի տարածական պատկերը:

Մրցախաղի ավարտից հետո Գարի Կասպարովը նշել է, որ ինքը պատրաստվում էր գեղեցիկ խաղ ցուցադրել, այլ ոչ թե ամեն գնով հասնել հաղթանակի: Նա նաեւ դժգոհել է, որ երկրորդ պարտիայում կոպիտ սխալի հետեւանքով պարտվեց համակարգչին: Ինչ խոսք, եթե այդ պարտիայում աշխարհի 13-րդ չեմպիոնը չսխալվեր, ապա, հնարավոր է, մրցախաղն այլ ելք ունենար: Մրցախաղի վերաբերյալ Կասպարովը հետեւյալ կարծիքն է հայտնել. «Իմ կարծիքով, մրցախաղում շախմատիստին մտածելու համար հարկ է ավելի շատ ժամանակ տրամադրել: Այս առումով մրցախաղում հավասար պայմաններ չէին ստեղծված, քանի որ մեքենայի արագագործությունը զգալիորեն գերազանցում է մարդուն: Բացի այդ, խաղատախտակի տարածական պատկերի վրա խաղալը, քայլերը ձայնային ազդանշանի միջոցով կատարելը, այս ամենը լրացուցիչ անհարմարություններ էին ստեղծել: Ուստի ժամանակ էր անհրաժեշտ դրանց ընտելանալու համար: Փաստորեն, առաջին երկու պարտիաներում ընտելանում էի անսովոր պայմաններին: Չորս պարտիան բավական չէ մրցախաղում իրոք ուժեղագույնին որոշելու համար: Եթե առջեւում գոնե եւս երկու պարտիա լիներ, չորրորդ տուրում բոլորովին այլ կերպ կխաղայի»:

Թե Գարի Կասպարովը, թե համակարգչի ծրագրավորողները միակարծիք էին, որ մրցախաղը ստացվեց: Ուստի չի բացառվում, որ առաջիկայում մարդու եւ համակարգչի միջեւ եւս մեկ մրցախաղ կայանա:

Պորտուգալացիներն անակնկալ մատուցեցին

Հայտնի դարձան ֆուտբոլի Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության առաջին չորս մասնակիցները: Ամենալարված մրցապայքարը ծավալվեց Ֆրանսիայի եւ Պորտուգալիայի հավաքականների մրցավեճում: Առաջին խաղում Ֆրանսիայի երիտասարդական հավաքականը հյուրընկալվելիս 2-1 հաշվով պարտություն էր մատնել պորտուգալացիներին եւ թվում էր, թե Եվրոպայի առաջնության ուղեգիրն ապահոված է: Սակայն պորտուգալացիներն անակնկալ մատուցեցին: Ֆրանսիայում նրանք հաղթեցին նույն՝ 2-1 հաշվով: 30-րդ րոպեին Ռոնալդուն առաջ մղեց պորտուգալացիներին, 43-րդ րոպեին Սիսեն վերականգնեց հավասարակշռությունը, սակայն 2 րոպե անց վերջինս հեռացվեց խաղադաշտից՝ ծանր կացության մեջ դնելով իր խաղընկերներին: 75-րդ րոպեին Բրունո Ալվեշն առաջ մղեց պորտուգալացիներին: Լրացուցիչ ժամանակում կողմերին չհաջողվեց գոլ խփել: 11 մ հարվածներով (4-1) հաղթող ճանաչվեց Պորտուգալիայի հավաքականը:

Քիչ էր մնացել անակնկալ մատուցեր նաեւ Նորվեգիայի ընտրանին, որն առաջին խաղում հյուրընկալվելիս զիջել էր Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի հավաքականին (1-5): Սեփական հարկի տակ նորվեգացիները հաղթեցին 3-0 հաշվով, սակայն դա բավարար չէր ուղեգիր նվաճելու համար: Եզրափակիչ փուլ մտավ նաեւ Խորվաթիայի ընտրանին, որը թեեւ հյուրընկալվելիս զիջեց շոտլանդացիներին (0-1), սակայն, ի հաշիվ սեփական հարկի տակ տարած հաղթանակի (2-0), խորվաթները հասան հաջողության: Գերմանացիներն էլ կպայքարեն Եվրոպայի չեմպիոնի կոչման համար՝ ոչ-ոքի (1-1) խաղալով թուրքերի հետ: Առաջին խաղում գերմանացիները 1-0 հաշվով հաղթանակ էին տոնել: Մնացած 4 ուղեգրերը կվիճարկեն Լեհաստան-Բելառուս (1-1), Իտալիա-Դանիա (1-1), Չեխիա-Շվեյցարիա (2-1) եւ Իսպանիա-Շվեդիա (0-2) զույգերը:

Առաջին ուղեգիրը Խորվաթիայի հավաքականին

Երեկ ու երեկոյան ավարտվեցին ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլի 5 ուղեգրերի համար անցկացված անցումային պատասխան խաղերը: Մինչ թերթի տպագրությունը հայտնի դարձավ, որ առաջին ուղեգիրը նվաճել է Խորվաթիայի հավաքականը: Սլովենիայի հավաքականի հետ առաջին հանդիպումն ավարտվել էր ոչ-ոքի (1-1): Պատասխան խաղում գրանցվեց 0-1 հաշիվ:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԽԱԲԵԲԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Նյու Յորքում ձերբակալվել են 48 ֆինանսիստներ

Արժութային շուկայում մեքենայությունների դիմելու կասկածանքով Նյու Յորքում ձերբակալվել են 48 անձինք: Ոստիկանության տվյալներով, երեկ ձերբակալությունները շարունակվել են: Հետաքննությունների դաշնային բյուրոյի գործակալները ներխուժում են Համաշխարհային ֆինանսական կենտրոնի հարավային աշտարակ, սկսել են ձեռնաշղթաներ դնել կասկածյալ գործարարների եւ բրոքերային միջնորդների ձեռքերին, ապա նրանց տարել են միկրոավտոբուսներով: Ձերբակալվածների մի մասին դուրս են բերել դեմքը ծածկած, որպեսզի հնարավոր չլինի լուսանկարել:

ՀԴԲ աղբյուրները հայտնել են, որ բրոքերային միջնորդները ձերբակալվել են երկրի առաջատար մի շարք կորպորացիաների ֆինանսական մեքենայությունների քննության շրջանակներում: NBC հեռուստաընկերությունը հաղորդում է, որ ձերբակալված ֆինանսիստները ներդնողներին համոզել են, թե մասնակցում են արտասահմանյան բորսաներում իրականացվող բազմամիլիոնանոց գործարքների, մինչդեռ այդ ներդնողները դրա իրավունքը չեն ունեցել:

Սպասվում է, որ կասկածյալներին կներկայացվեն ներդնողներին խաբելու եւ փողեր լվանալու մեղադրանքներ: Խոսքը միլիոնավոր դոլարների հասնող գործառնությունների մասին է: Առայժմ չի հաղորդվում, թե ձերբակալվածները կոնկրետ որ ընկերությունների ներկայացուցիչներն են, սակայն Ռոյթերին հայտնի է դարձել, որ ֆինանսական խարդախություններին մասնակից են առնվազն 4 խոշոր ֆիրմաներ:

«Հայերն արտահայտել են իրենց հավատարմությունը վրաց պետականությանը»

Սկիզբը էջ 1

«Անցնող տարիներին հայերն արտահայտել են իրենց հավատարմությունը վրաց պետականությանը: Իշխանությունների փորձերը՝ անջատողականություն հրահրել հայաբնակ շրջաններում, անցան ապարդյուն: Ես ասում եմ՝ հայե՛ր, պայքարեք ձեր իրավունքների համար, որպեսզի ձեր երկիր Վրաստանում լավ ապրեք, ինտեգրվեք վրաց հասարակությանը», ասաց նա:

Սաակաշվիլին նշեց, որ պատժելու է այն քաղաքական գործիչներին, ովքեր թույլ էին տալիս հակահայ հայտարարություններ, վիրավորանք հասցնում հայերին:

«Պատկերացնո՞ւմ եք, Բոլնիսում հրապարակավ հայտարարվեց (պետական պաշտոնյայի կողմից), թե Սաակաշվիլին հայ է եւ այդ պատճառով նա այս շրջանում չի կարող ստանալ ձայներ: Այս ամենը հայտարարվում է մի երկրում, որտեղ բնակչության 8-9 տոկոսը հայ է», ասաց Սաակաշվիլին:

Ի դեպ, ընտրություններում փաստացի հաղթանակ տարած Սաակաշվիլու կուսակցությունը չէր ստացել անգամ 1 տոկոս ձայներ Բոլնիսում:

Այսօր Վրաստանի ԿԸՀ-ն պատրաստվոր է ներկայացնել ընտրությունների վերջնական արդյունքները, իսկ երեկ Թբիլիսիում հանրահավաք էր շարունակում Ասլան Աբաշիձեի «Աղորձինեբա» կուսակցությունը, որտեղ Սաակաշվիլին մեղադրվում էր ֆաշիզմի մեջ: Հանրահավաքին մասնակցում էին նաեւ նախագահ Էդ. Շեւարդնաձեի կողմնակիցները:

Երեկ երեկոյան հրաժարական տվեց Շեւարդնաձեի ամենահավատարիմ զինակիցներից մեկը՝ Վրաստանի պետհեռուստատեսության ղեկավար Զազա Շենգելիան, ով համարվում էր երկրի նախագահի քաղաքականության գլխավոր քարոզիչը: Լուրեր են տարածվում, որ հրաժարական է տվել նաեւ մշակույթի նախարարը:

Սաակաշվիլին այսուհետ նշեց, որ Շեւարդնաձեի իշխանությունը հոգեվարքի մեջ է, իսկ ԱՄՆ-ն սկսել է ավելի կոշտ տոնով խոսել Վրաստանի նախագահի հետ:

ՀՀ դեսպանի մեկնաբանությունը

Թբիլիսիում ՀՀ դեսպան Գեորգի Խոսրոեւն «Ազգի» խնդրանքով անդրադարձավ Վրաստանի հետընտրական զարգացումներին: Մեկնաբանելով վերջին օրերի իրադարձությունները, դեսպան Խոսրոեւը կրկին ընդգծեց Հայաստանի շահագրգռությունը Վրաստանում կայունության պահպանման մեջ:

Մասնավորապես դեսպանը կանգ առավ Հայաստանի համար երկու կարեւորագույն խնդրի վրա: Պրն Խոսրոեւը նշեց վիրահայության՝ ներկա փուլում չեզոք դիրքորոշում որդեգրելու կարեւորությունը, այսինքն՝ ներքաղաքական պայքարից ձեռնպահ մնալու ցանկալիությունը: Երկրորդ կարեւոր խնդիրը, ըստ դեսպան Խոսրոեւի, Վրաստանի տարածքով Հայաստան մտնող տրանսպորտային ուղիների անխափան աշխատանքի ապահովումն է:

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ՝ Սիարոնյան 2 մասնաշենքում հրդեհահագանգման համակարգի մոնտաժման համար:

Այն կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է համապատասխան գրանցում ունենան Պետական ռեգիստրում:

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ տարածքի գծագիրը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով.

Արմենտել ՓԲԸ, Սիարոնյան 2, 2-րդ հարկ, 216 սենյակ, հեռ. 28-70-66

Առաջարկների ներկայացման վերջին ժամկետը՝ 2003թ. դեկտեմբերի 3-ը, ժամը 12.00:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

OCM

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Բաց Բժշկական Ակումբ» հասարակական կազմակերպությունը իրականացրել է պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժօգնության ու սպասարկման վերաբերյալ ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված որոշումների նկարագրով բրոշյուրի տպագրությունը՝ ազգաբնակչությանը ծանոթացնելու նպատակով:

Բոլոր քաղաքացիները եւ հասարակական կազմակերպությունները կարող են անվճար ձեռք բերել այն հետեւյալ հասցեով՝

Չարենց 5/1, Բժշկական Գենետիկայի Կենտրոն, 1 հարկ, 10.00-15.00

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 544-367

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 20.11.2003 թ. ժ. 9.00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	565.19	559.50	570.80
EUR	1	եվրո	673.14	669.10	677.20
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.97	17.80	20.10

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ռուսական ընկերության գրասենյակում:

Հեռ.՝ 540490, էլլա:

For Your Internal News of Armenia Log on to

www.azg.am

In Armenian, English, Russian and Turkish

TENDER ANNOUNCEMENT

In common with many other countries the Government of Armenia is introducing a Social Security Card in Armenia. Social security cards (SSCs) are unique cards assigned to each individual. SSCs are unique because each card contains a number that reflects the holders birthday, his or her gender, and a final control number. No two card numbers are the same, because although a number of individuals will be born on the same day, the card number also indicates the order in which the individuals sharing the same birth date have been entered into the system. SSCs are assigned to individuals for life. SSCs will be issued to all citizens of the Republic of Armenia, foreign citizens entitled to reside and residing in the Republic of Armenia, as well as people with no citizenship and with the status of refugee. The SSC will be a paper card which will be laminated in order that the card will last.

PADCO Inc, funded by USAID, is assisting the Government of Armenia and specifically the Ministry of Social Security to implement the Social Security Card system. PADCO is seeking proposals for the provision of lamination films. The film must be produced from a single sheet of laminate and scored in the middle so that it can be sandwiched together over the paper insert. The specifications of the laminate and the size of the sandwiched film are as follows:

Technical Specifications

OPTION A:
Thickness of the laminate 125 microns
Size 54x85 mm
Round corners
2,850,000 units

OPTION B:
Thickness 125 microns
Size 58x83 mm
Round corners
2,850,000 units

DELIVERY DATE: December 10, 2003

Source/Origin of lamination films:
The Supplier should provide the certification with his stamp and signature on the source and origin of Lamination films.
The countries include:
The United States and any independent country
(excluding foreign policy restricted countries), except the following: Albania, Andorra, Angola, Austria, Australia, Azerbaijan, Bahamas, Bahrain, Belgium, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Belarus, Canada, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Gabon, Georgia, Germany, Greece, Hong Kong, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Japan, Kazakhstan, Kuwait, Kyrgyzstan, Latvia, Liechtenstein, Lithuania, Luxembourg, Macedonia*, Malta, Moldova, Monaco, Mongolia, Montenegro*, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Qatar, Romania, Russia, San Marino, Saudi Arabia, Serbia*, Singapore, Slovak Republic, Slovenia, South Africa, Spain, Sweden, Switzerland, Taiwan*, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, United Arab Emirates, United Kingdom, Uzbekistan, and Vatican City.

Foreign policy restricted countries (not eligible):
Afghanistan, Libya, Vietnam, Cuba, Cambodia, Laos, Iraq, Iran, North Korea, Syria and People's Republic of China

All interested bodies, please submit a proposals for OPTION A and/or OPTION B to Steven Movsesian PADCO office, 14 Sundukyan, Yerevan, Armenia. Please put proposals in sealed envelopes and deliver to PADCO by 17:00 on November 21, 2003. If you have any questions please contact Steven Movsesian at 27-31-75/6/9.

* Has the status of a "Geopolitical Entity", rather than an independent country.

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան պող. 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 19. 11. 2003 Գինը՝ 100 դրամ